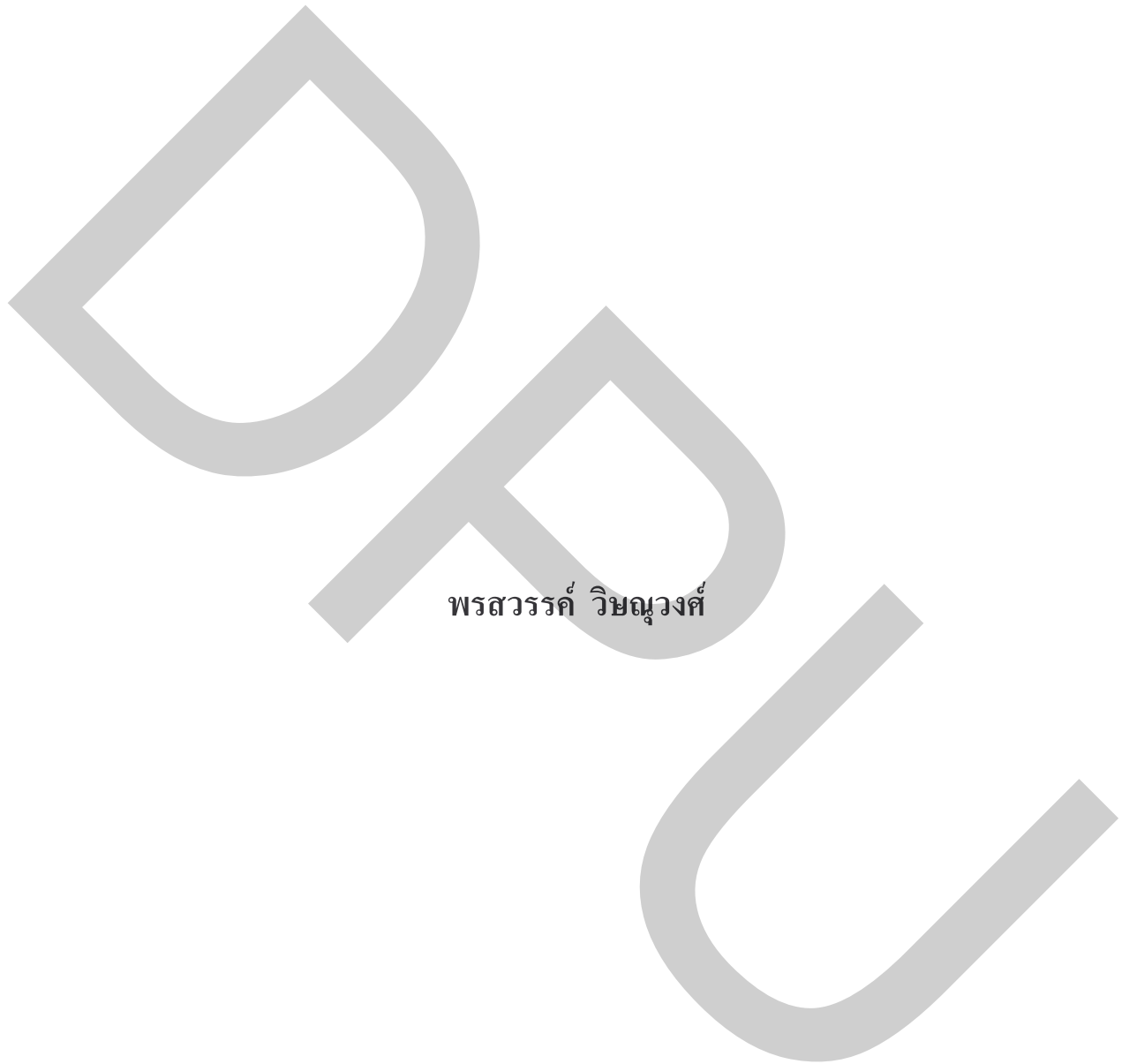

การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
ในเขตภาคกลาง

พรสวรรค์ วิษณุวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

**Learning Resources Management for Learning and Teaching Process in
Suksasonkroh School Central Area**

Pornsawon Vissanuwong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Education Management
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2009

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์โชติ แยมแสง อาจารย์สุรวี สุนาลัย อาจารย์ผู้ช่วยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำโดยสละเวลาอันมีค่าทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณท่านอาจารย์ ดร. พิมพีใจ ภิบาลสุข ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์โชติ แยมแสง กรรมการ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณทุกท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดห้วยสะพาน นายบุญส่ง สัมปปริสสกุล นางสาวจรูญศรี เชี่ยวชูพันธ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ นางนุติ รุ่งสว่าง ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนิทวา ความประดิษฐ์ และอาจารย์สุรวี สุนาลัย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบไว้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านผู้วิจัยขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูง

พรสวรรค์ วิษณุวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 กรอบแนวคิด.....	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7 นิยามศัพท์.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษา.....	12
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน/การเรียนรู้.....	16
2.3 การจัดการการศึกษาสงเคราะห์.....	44
2.4 สภาพทั่วไปของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง.....	47
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	56
3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	56
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
3.3 การสร้างเครื่องมือ.....	57
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	61
4.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
4.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ สภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอน.....	63
4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในการจัดการ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนจำแนกตามตำแหน่ง โรงเรียนที่ตั้งแบ่งกลุ่ม ตามพื้นที่ และประสบการณ์ในตำแหน่งครูผู้สอน.....	69
4.4 ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอน โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ.....	75
4.5 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย.....	78
5 สรุปผลการวิจัย.....	80
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	80
5.2 การอภิปรายผล.....	83
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่น.....	106
ภาคผนวก ค หนังสือขอแจกแบบสอบถาม.....	109
ประวัติผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ เกี่ยวกับสภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ตามการปฏิบัติผู้บริหารและครูผู้สอนโดย ภาพรวม และจำแนกเป็นรายด้าน 4 องค์ประกอบ.....	63
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ตามระดับ การปฏิบัติด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามรายชื่อ.....	64
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ตามระดับ การปฏิบัติด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ตามรายชื่อ.....	65
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ตามระดับ การปฏิบัติด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ตามรายชื่อ.....	67
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ตามระดับ การปฏิบัติด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการ แหล่งเรียนรู้ ตามรายชื่อ.....	68
4.7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน.....	69
4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการ เรียนการสอนจำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง.....	70
4.9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น ของครูผู้สอนในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน การจัดการแหล่งเรียนรู้ใช้การทดสอบ SCheffes.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น ของครูผู้สอนในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ใช้การทดสอบ Scheffe.....	71
4.11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น ของครูผู้สอนในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ใช้การทดสอบ Scheffe.....	72
4.12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น ของครูผู้สอนในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลใช้การทดสอบ Scheffe.....	72
4.13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น ของครูผู้สอนในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ใช้การทดสอบ Scheffe	73
4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนจำแนกตาม แบ่งกลุ่มตามพื้นที่.....	74
4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ผลการวิเคราะห์ตามระดับปัญหาโดย ภาพรวมรายด้าน 4 องค์ประกอบ.....	75
4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ตามระดับ ปัญหาด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามรายชื่อ.....	76
4.17 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย.....	78

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง
ชื่อผู้เขียน	พรสวรรค์ วิชญวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน โดยจำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในตำแหน่งของครูผู้สอน และตามการแบ่งกลุ่มพื้นที่โรงเรียนในเขตภาคกลาง 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 73 คน และครูผู้สอน 127 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง ในภาพรวม ดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติดำเนินการอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามตำแหน่ง และตามการแบ่งกลุ่มพื้นที่โรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่ผลการเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในตำแหน่งของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่พบว่าเป็นปัญหา ได้แก่ งบประมาณ และทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ควรมีการซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ และมีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนมาสนับสนุน

Thesis title	Learning Resources Management for Learning and Teaching in Suksasonkroh School Central Area
Author	Pornsawon Vissanuwong
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Kla Tongkow
Department	Education Management
Academic Year	2552

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1. study the learning resources management for learning and teaching in Suksasonkroh School in central area. 2. compare the opinions of school administrators and teachers toward managing learning- teaching resources classified regarding experiences of teachers and groups of schools in central areas. 3. study the problems and suggestions of management of learning- teaching resources. The samples selected from 73 administrators and 127 teachers were 200 altogether. The instrument used in the study was a questionnaire constructed by the author with the reliability of 0.972. The obtained data were analyzed by using program SPSS.

1. It was found from the study that the learning resources management for learning and teaching in Suksasonkroh School in central area was overall moderate. The planning of learning resources management and the practical plan of learning resources management in practice were high.

2. It was found from the comparison that opinions toward managing learning- teaching resources classified regarding positions of teachers and groups of schools in central areas were not different. The opinions of teachers with different experiences toward managing learning- teaching resources of Suksasonkroh School in central area were significantly different at .01 level.

3. The problems of management of learning-teaching resources in Suksasonkroh School in central area were moderate. Budget and insufficient resources for managing the learning resources were problems. The suggestions were that the schools should plan for managing the learning resources, provide sufficient budget for managing the learning resources, maintain the buildings and raise the budget from all other sectors.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้คนทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก รวดเร็ว เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง โดยเกิดขึ้นจากการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ร่วมสมัยได้ ทำให้การเรียนรู้ในสิ่งที่อยู่ในชีวิตใกล้ตัวในสถานที่ต่างๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี ที่มีอยู่ได้เกิดการสูญหายจากวงจรชีวิต มีการใช้ชีวิตที่ละเลยในสิ่งที่มีค่า ทั้งๆที่จะสามารถใช้ในการดำรงชีวิตให้มีความสุขตามสถานภาพได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า“การให้ศึกษานั้นกล่าวโดยความหมายรวบยอด คือ การช่วยให้บุคคลค้นพบวิธีดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม ไปสู่ความเจริญและความสุขตามอัธยาศัย ตามนัยนี้ผู้สอนมีหน้าที่ต้องหาความรู้และวิธีการดำเนินชีวิตมาให้ศิษย์ได้รู้ได้ทราบ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ต่อไปได้ด้วยดีจนบรรลุจุดหมาย”

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคน และสังคมไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ กำหนดสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพมุ่งพัฒนา คนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ เสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีความสุขแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ และให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความมีเหตุมีผลซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 เจตนารมณ์มุ่ง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2549, หน้า 1-4)

(1) พัฒนาชีวิตให้เป็น " มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข "

(2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้านคือเป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่สำคัญ คือ คน เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” การศึกษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด สำหรับการเร่งปูพื้นฐาน พร้อมปลูกฝัง

สร้างกระบวนการคิดให้กับเยาวชน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะช่วยทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สามารถพึ่งตนเองได้ ประเทศชาติมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง การจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้บรรลุถึงปรัชญาการศึกษาที่เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อมวลชน (Education for All) ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้การดำเนินชีวิตของประชาชนสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อการก้าวไปข้างหน้าที่มีการพัฒนาได้อย่างมั่นคงยั่งยืน

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา หากได้ดำเนินการอย่างจริงจังโดยถือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูผู้สอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์กิจกรรมและการทำงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านทั้งทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและทางสติปัญญา จะเป็นการสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยมุ่งให้ผู้เรียนที่ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญคือ มีสุขภาพพลานามัย ที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสามารถในการคิด ใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ (กรมวิชาการ, 2543 : 2) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดให้มีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และบริการด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนรวมถึงการจัดเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่าย และร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ตามอัธยาศัย ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้า สร้างเสริมความรู้ความคิด และประสบการณ์แก่ผู้เรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ของตนเองได้ตลอดชีวิต สถานศึกษาทุกระดับ ถือเป็นตัวแทนของรัฐ ในการจัดการศึกษาและดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อันเป็นหลักการร่วมกันในการจัดการศึกษา ต้องจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่น ดังนั้นการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จึงเป็นประเด็นที่ต้องเร่งให้ความสำคัญที่จะนำสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หากแต่ยังขาดการปรับปรุง พัฒนาอย่างมีทิศทาง ระบบที่ดี ควรมีแนวทางการจัดการที่จะเป็นการวางรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ กระบวนการทำงานที่ดีและเกิดประโยชน์กับผู้เรียน ให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีคู่กับให้มีความรอบรู้

รัฐรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมจารีตประเพณี ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นให้คงไว้ ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของชุมชนในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของชุมชนทั้งด้านวิชาการและอาชีพ โดยมีพ่อแม่ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับเด็ก การจัดการศึกษาในลักษณะนี้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนต่างๆ ดังนั้นการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นบริบทที่สำคัญบริบทหนึ่ง ทางด้านของวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่สะท้อนให้เห็นความสามารถ เขาวัดปัญญาในการแก้ปัญหาชีวิตของชุมชนในสังคมให้วิถีทางการดำรงชีวิตราบรื่นมีระเบียบ สงบสุข เป็นวิถีทางที่นำไปสู่การพัฒนาที่รุ่งเรืองในอนาคต

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันหากมีการจัดการนำความรู้ความสามารถ มีวิธีการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่ดี จะสามารถสร้างการศึกษาให้แก่ผู้เรียนมีการพัฒนาเต็มศักยภาพได้ โดยครูมีความตั้งใจในการจัดการอุปกรณ์ สื่อและเทคนิควิธีการ คือ ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และใช้บริการได้อย่างทั่วถึง ส่วนที่อยู่ในโรงเรียนห่างไกลโอกาสจากการใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการอุปกรณ์ สื่อ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ น้อย เนื่องจากขาดการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาที่ดีที่อาจเป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ของตนเองได้ ดังนั้น แนวทางที่จะแก้ปัญหาก็คือ สร้างระบบการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนที่ดี จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตัวเองให้เป็นคนเก่ง คนดี และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ มีปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ความมุ่งมั่น การทำตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งกำหนดให้มีการดำเนินงานจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตามกรอบการจัดทำหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2545:43)

การใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจและภารกิจหลักของการปฏิรูปการศึกษา ครูผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม

การจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2548 ได้กำหนดไว้ในด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ทั้งนี้การจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยให้ความรัก ความอบอุ่นไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกคน การพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีความเป็นเลิศนั้นต้องมีอุปกรณ์ สื่อ เทคนิควิธีการที่มีคุณภาพ ซึ่งช่วยสร้างประสบการณ์สูงสุดให้แก่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งประสบการณ์จะคงอยู่กับผู้เรียนตลอดไป เทคนิควิธีเป็นการเพิ่มศักยภาพให้สูงขึ้น ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการคิด ที่ทำได้หลายวิธี รวมทั้งให้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นทุกเวลา ทุกสถานที่ ใช้แหล่งเรียนรู้เป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะและรู้จักแสวงหาความรู้ ศึกษาค้นคว้าจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว สัมผัสประสบการณ์โดยตรงจากแหล่งความรู้ทำให้เกิดกระบวนการทางความคิด ต้องการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนา โดยเลือกศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ทักษะเจตคติที่มีต่อสิ่งที่เรียนและเกิดความคงทนในการเรียนรู้ ได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาตินอกห้องเรียน โดยมีสื่อการเรียนที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้สำหรับการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เมื่อพิจารณาถึงสภาพการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง จะเห็นได้ว่ามีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกันมาก โรงเรียนหลายแห่งอยู่ในท้องที่ทุรกันดารห่างไกล มีการจัดการแหล่งเรียนรู้จะใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนสำคัญ ต่างจากในเขตเมือง ให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน ความพร้อมในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณก็แตกต่างกันไปด้วย

ฉะนั้นผู้วิจัยตระหนักถึงการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่มีนักเรียนอยู่ประจำแต่ในโรงเรียน หากมีการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนอย่างเป็นระบบตามแนวคิดหลักการบริหารวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming

Cycle ; PDCA) จะทำให้นักเรียนมีแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าได้อย่างหลากหลาย ทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่น จุดประกายในการเรียนรู้ว่าทุกเวลาทุกสถานที่ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันของนักเรียน คือ การเรียนรู้ จึงมีความต้องการที่จะให้ได้ข้อมูลผลการวิจัยที่ถูกต้องกับความเป็นจริง มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของข้อมูล สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม สามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองด้านต่างๆ โดยจะเรียนรู้จากการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนในท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติได้ ผู้วิจัยจึงตั้งใจที่จะศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนำเสนอเป็นข้อมูลเป็นแนวทางการสร้างและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เพื่อเปิดโอกาสที่เน้นนักเรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงจากแหล่งเรียนรู้หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

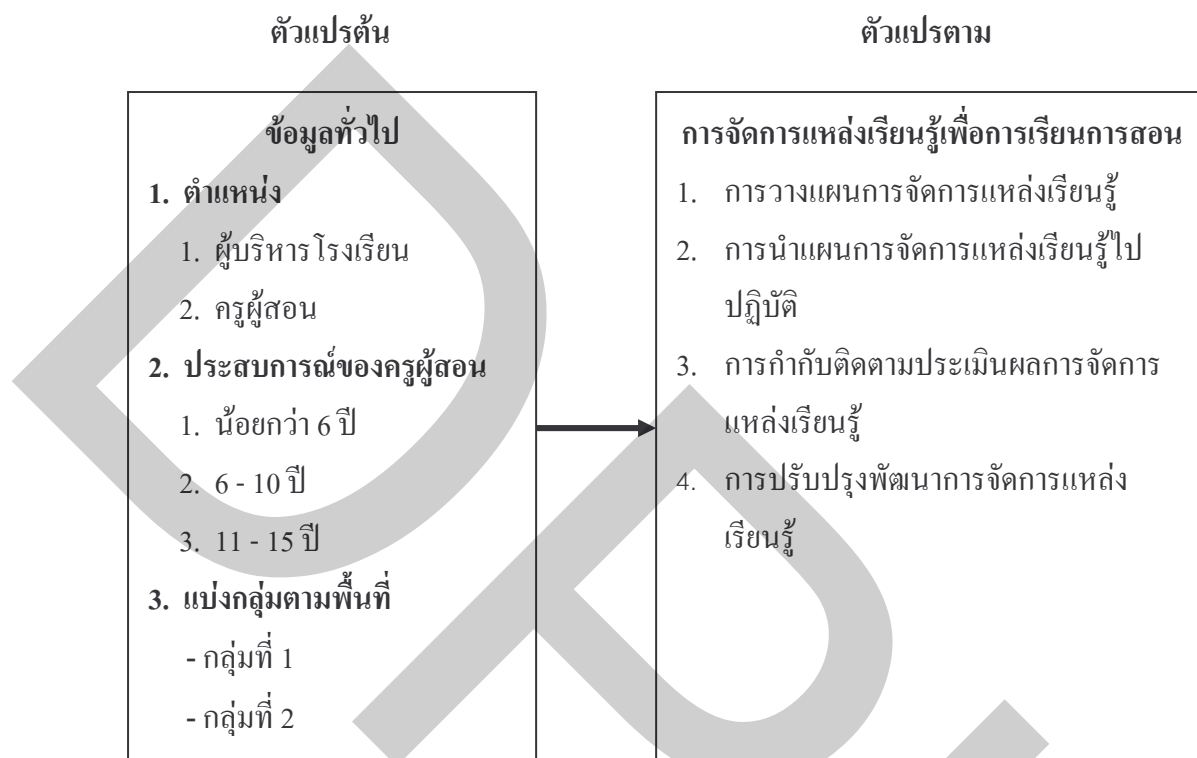
1.2.1 เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ของครูผู้สอน และ โรงเรียนที่ตั้งแบ่งตามกลุ่มพื้นที่ ในเขตภาคกลาง

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง

1.3 กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่ประมวลจากการศึกษาดังนี้

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แตกต่างกัน

1.4.2 ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แตกต่างกัน

1.4.3 ที่ตั้งตามการแบ่งกลุ่มพื้นที่ต่างกันมีการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลางเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่ศึกษาขอบเขตการวิจัยเรื่องดังต่อไปนี้

ขอบเขตของการศึกษาเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ภายใต้แนวคิดหลักการบริหารวงจรคุณภาพเดมิ่ง (Deming Cycle ; PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan : P) การปฏิบัติตาม

แผน (Do : D) การตรวจสอบประเมินผล (Check : C) การปรับปรุงพัฒนา (Act : A) ให้ครอบคลุม
เนื้อหา โรงเรียนที่จัดการศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีจำนวน 8 โรงเรียน คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่

1. โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราช จังหวัดกาญจนบุรี
2. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
3. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
4. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มที่ 2 ได้แก่

1. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท จังหวัดชัยนาท
2. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
3. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตราด จังหวัดตราด
4. โรงเรียนศึกษาราชประชา 33 จังหวัดลพบุรี

ประชากรศึกษาในการศึกษาประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย ได้แก่ รองผู้อำนวยการบริหารวิชาการ รองผู้อำนวยการบริหารงบประมาณ รองผู้อำนวยการบริหารงานทั่วไป รองผู้อำนวยการบริหารกิจการนักเรียน และครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ 8 กลุ่มสาระ คือ

1. กลุ่มสาระภาษาไทย
2. กลุ่มสาระคณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระศิลปะ
7. กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

2. ครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้ทำหน้าที่สอนในแต่ละกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม โดย ผู้วิจัยศึกษาจากประชากร ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน รวม 73 คน
2. ครูผู้สอน รวม 127 คน
3. รวมประชากรทั้งหมด 200 คน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ผลการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลที่สำนักงานบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ สามารถนำไปในการพิจารณาปรับปรุงในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะทำให้การขยายผลสนับสนุนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามสภาพและปัญหาของโรงเรียนต่อไป

1.6.2 ผลการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แต่ละแห่ง ใช้เป็นแนวทางในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6.3 ผลการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลต่อการวางแผนสำหรับครูผู้สอน ในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน

1.7 นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามเจตนารมณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้นิยามศัพท์ดังต่อไปนี้

1.7.1 การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ นำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ มีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้และการปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.7.1.1 การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการมอบหมายงานการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน ในท้องถิ่น จัดทำเป็นระบบสารสนเทศ มีการวางแผนการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ การจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อการใช้แหล่งเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น โดยการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการดำเนินการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้

1.7.1.2 การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ หมายถึง การจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจถึงรายละเอียดของแผนการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดหาสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีคุณภาพและเพียงพอ เช่น หนังสือห้องสมุด ฯ จัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมกับมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การปฐมนิเทศนักเรียนและครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญ ของการใช้แหล่งเรียนรู้และให้ใช้แหล่งเรียนรู้ให้เห็นคุณค่า การแนะนำวิธีการใช้ ระเบียบมารยาทและข้อควรปฏิบัติในการใช้แหล่ง

เรียนรู้แก่นักเรียน การจัดการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมดูแล บำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนสีเขียว สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนคณิตศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรม ประเพณี วัด พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์

1.7.1.3 การกำกับติดตามและการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิดและการปฏิบัติงาน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ การกำหนดเกณฑ์ในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ปฏิทินติดตามผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น การตรวจสอบและประเมินผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การกำหนดวิธีการแก้ปัญหาการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ สถิติ ข้อมูล สรุปผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การเปรียบเทียบผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนและในท้องถิ่นกับเป้าหมายที่กำหนด การจัดทำเอกสารสรุปผลและรายงานผลการประเมินการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้

1.7.1.4 การปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ การนำผลการประเมินผลปรับปรุงการจัดการใช้ การเก็บข้อมูลจากผลการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การจัดลำดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การกำหนดแนวทางและวางแผนแก้ปัญหาการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ

1.7.2 แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ หรือศูนย์รวมต่างๆ ที่ประกอบด้วยบุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี เอกสารข้อมูลข่าวสารทางเทคโนโลยี แหล่งความรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนโดยมีครูเป็นผู้สอนพร้อมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดการเรียนรู้ยึดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

1.7.3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท จากทั่วประเทศเข้าเรียนในทุกระดับการศึกษา (อนุบาล- ม. ปลาย) และรับเด็กพิการเรียนร่วมแบบโรงเรียนประจำ เน้นการเรียนวิชาชีพมุ่งฝึกฝนนักเรียนด้อยโอกาสให้พึ่งตนเองได้ มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำชุมชนท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

พระประมุข ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมนียเขต (รับเด็กด้อยโอกาสที่มีผลการเรียนดี) จำนวน 25 โรงเรียน ใน 23 จังหวัด

1.7.4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนตามโครงการพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จัดตั้งขึ้นในรูปแบบโรงเรียนประจำ เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์เยาวชนที่มีฐานะยากไร้ทางเศรษฐกิจและสังคม และได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ตลอดจนเป็นการสร้างเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2531 มีจำนวน 25 โรงเรียน ใน 22 จังหวัด

1.7.5 นักเรียนด้อยโอกาส หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย จำแนกได้ 10 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก
2. เด็กเร่ร่อน
3. เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก
4. เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือเด็กกำพร้า
5. เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
6. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
7. เด็กในชนกลุ่มน้อย
8. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
9. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ
10. เด็กในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1.7.6 การเรียนการสอน หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนและจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้บรรลุตามความมุ่งหมาย โดยให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์และสมดุล ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

1.7.7 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย ได้แก่ รองผู้อำนวยการบริหารวิชาการ รองผู้อำนวยการบริหารงบประมาณ รองผู้อำนวยการบริหารงานทั่วไป รองผู้อำนวยการบริหารกิจการนักเรียนและครูหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

1.7.8 ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ได้แก่

1. กลุ่มสาระภาษาไทย
2. กลุ่มสาระคณิตศาสตร์

3. กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระศิลปะ
7. กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

1.7.9 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง อุปสรรค ความขาดแคลนงบประมาณ อุปกรณ์บุคลากร ขาดการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ ร่วมกัน ความไม่สะดวก ในการดำเนินการ การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ขาดการประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ และขาดการปรับปรุงแก้ไขการจัดการแหล่งเรียนรู้

1.7.10 แบ่งกลุ่มตามพื้นที่ หมายถึง แบ่งกลุ่มโรงเรียนที่จัดการศึกษาสงเคราะห์ ออกเป็น 2 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราช จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท จังหวัดชัยนาท โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตราด จังหวัดตราด และ โรงเรียนศึกษाराชประชา 33 จังหวัดลพบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
ในเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิดทฤษฎีและหลักการ มีดังนี้

2.1 แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษา

2.1.1 ภารกิจของการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.3 การจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน / การเรียนรู้

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

2.2.1.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2.1.2 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน

2.2.1.3 การจัดการแหล่งเรียนรู้ตามแนวคิดหลักการจัดการวงจรกิจกรรมคุณภาพเต็ม

2.3 การจัดการการศึกษาสงเคราะห์

2.4 สภาพทั่วไปของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลาง

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และบทบัญญัติในมาตรา 81 ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีข้อความระบุว่าให้มีการกระจายอำนาจการศึกษา
อย่างชัดเจนสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 36 และ 40
กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ
การบริหารงานบุคลากร และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้เพื่อ
สนองตอบต่อความต้องการของผู้รับบริการและชุมชนโดยชอบ ดังนั้น การกระจายอำนาจ
บริหารไปยังสถานศึกษาทำให้สถานศึกษามีอิสระมีความคล่องตัว ในการบริหารตนเองมากขึ้น

ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้จักปรับเปลี่ยนบทบาทและทำหน้าที่ตามบทบาทใหม่ให้ได้ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา มีความเต็มใจที่จะสนับสนุนในเรื่องการเงินและมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 และ 9 ได้คำนึงถึงหลักการกระจาย และจัดสรรอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับขององค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจหน้าที่ในส่วนกลาง เพียงกำหนดนโยบายและแผน การสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรการศึกษา การติดตามประเมินผลและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษามาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรม กระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงหลักการให้ประชาชนและสังคมทั้งมวลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All For Education) และการจัดการศึกษานั้น ให้เป็นไปเพื่อประชาชนทั้งมวล (Education For All)ทุกเพศทุกวัย และทุกสถานะสังคม ตลอดจนหลักของการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสากลทุกระดับการศึกษา เป็นที่มาของแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษารูปแบบใหม่คือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based Management:SBM) หรือการบริหารยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหลักการแนวคิดการบริหารสถานศึกษา แบบ SBM

1. การบริหารที่มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ(Autonomy)
 - 1.1 ด้านวิชาการ
 - 1.2 ด้านงบประมาณ
 - 1.3 ด้านบริหารบุคคล
 - 1.4 ด้านการบริหารทั่วไป
2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Participation) ในรูปของคณะกรรมการ
3. การบริหารจัดการต้องตอบสนอง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

2.1.1 ภารกิจของการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารและการจัดการศึกษา จะมีส่วนช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาดำเนินไปด้วยดี ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การปรับเปลี่ยนบทบาทขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องเปลี่ยนบทบาทในการทำหน้าที่การกำหนดนโยบายและแผน ด้านอำนาจการ ด้านการกำกับดูแลมาตรฐานด้านการสนับสนุนวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ

2. สถานศึกษาต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากเดิมคอยรับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงมาเป็นบริหารโดยการริเริ่มด้วยตนเอง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาทักษะให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพมีภาวะผู้นำสามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษา

4. ครูต้องพัฒนาทักษะในหน้าที่ให้เป็นผู้มืออาชีพ มีความสามารถในการปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

5. ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วม (PARTICIPATION) ในการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาโดยตรง มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันร่วมคิด (PLAN) ร่วมตัดสินใจ (DECISION – MAKING) ร่วมทำ (IMPLEMENTATION) และร่วมประเมิน (EVALUATION) เพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนจะได้ตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนให้มากที่สุด

2.1.2 การบริหารงานของวิชาการของสถานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อหลักการที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาตลอดชีวิต โดยทุกส่วนในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8) การเรียนรู้ต้องจัดให้เกิดได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย (มาตรา 24 (6) และรัฐจะต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (มาตรา 25) เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามที่ต้องการ ดังนั้นขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษามีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เพื่อการศึกษาเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกัน ด้านวิชาการ
10. การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษาในระบบงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว
องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.1.3 การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับและทุกกลุ่มเป้าหมาย และเหมาะสมกับสภาวะความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่
2. สร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม วิถีชีวิต และสภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองของแต่ละสังคม
3. จัดหาความร่วมมือ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวผู้เรียน เพื่อจัดทำ หลักสูตรที่ยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัด
4. หลักสูตรเนื้อหาสาระเป็นที่ยอมรับ สามารถเทียบโอนความรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ
5. จัดทำสื่อ จัดทำสื่อที่ใช้ในการนำ เสนอและการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ได้แก่ สื่อเสริมแบบเรียน สื่อวิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนรวมทั้งสื่อบุคคลซึ่งเป็นวิทยากรในท้องถิ่น
6. ประสานเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ เพื่อให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

7. อบรมผู้เกี่ยวข้อง จัดการอบรมผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. สนับสนุน ด้านทรัพยากรและจัดการด้าน มาตรฐาน/ตัวชี้วัดและประเมินผล จัดให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากรและการจัดทำ มาตรฐานตัวชี้วัด การดำ เนินการอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ ทั้งนี้ เกณฑ์วัดความสำเร็จควรมีหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับขีดความสามารถของ ผู้เรียน

แนวความคิดในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นั้น มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ที่เกิดจากการ ปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง โดยมีฐานความเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และทัศนคติที่ดี ต่อ สภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ ก่อให้เกิดทักษะ และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการ เรียนรู้ที่เอาความจริงและผู้เรียนเป็นตัวหลัก และเอาวิชาเป็นส่วนประกอบ สภาพแวดล้อมดังกล่าว จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพต้องมีการ ดำเนินงานและศึกษาการจัดแหล่งเรียนรู้โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากแหล่งเรียนรู้คือ

1. แหล่งเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มี แหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้วและการเรียนรู้ของคนอื่นๆ ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย

2. เป็นแหล่งทำ กิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงานและแหล่งประกอบอาชีพของ ผู้เรียน

3. เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยตนเอง

4. เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม

5. เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง

6. สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุก เข้าสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ประหยัดและสะดวก

7. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

8. มีสื่อประเภทต่างๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเสริม กิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาอาชีพ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน / การเรียนรู้

แนวความคิดในเรื่องของการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปในแต่ละยุคแต่ ละสมัย รวมทั้งได้ขยายขอบเขตไปสู่เรื่องของการจัดการศึกษาและการสอน ได้รับความสนใจอย่าง

มาจากนักปรัชญาและนักจิตวิทยามาแต่ในอดีตแสดงทัศนะกันไว้อย่างหลากหลายได้รับการยอมรับว่าสามารถใช้อธิบายลักษณะของการเกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

แหล่งเรียนรู้ยุคปฏิรูปการศึกษา (2005) ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 การเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม(Humanism)นักคิดกลุ่มมนุษยนิยมให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลมีอิสระภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญๆ ในกลุ่มนี้มี 2 ทฤษฎีและ 5 แนวคิด คือ

- **ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์** แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้ คือ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น ต้องการที่จะรู้จักตนเอง และพัฒนาตนเอง หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เน้นการเข้าถึงความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน พร้อมตอบสนองความต้องการพื้นฐานนั้นอย่างพอเพียง ให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง

- **ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์** แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้ คือ มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสถานะที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนเรียนรู้และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้กระบวนการเป็นสำคัญ ควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ครูควรสอนแบบชี้แนะโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตนและคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล

- **แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโคมส์** เชื่อว่าความรู้สึกรักของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก เพราะความรู้สึกรักและเจตคติของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้จึงเน้นถึงความรู้สึกรักของผู้เรียนเป็นหลัก การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

- **แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์** เชื่อว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีอิสระที่จะเรียนและได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาด้วยตนเอง หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง ลงมือกระทำและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำของตนเอง

- แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางปัญญาของบรูเนอร์ มี 3 ชั้น

1. เด็กจะแสดงการพัฒนาทางสมอง หรือทางปัญญาด้วยการกระทำ และยังคงดำเนินต่อไปเรื่อยๆตลอดชีวิต วิธีการเรียนรู้ในชั้นนี้จะเป็นการแสดงออกด้วยการกระทำ เรียกว่า Enactive mode จะเป็นวิธีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสัมผัส จับต้องด้วยมือ ผลัก ดึง รวมถึงการใช้ปากกับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบๆตัว สิ่งที่สำคัญเด็กจะต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง เช่น การเลียนแบบ หรือการลงมือกระทำกับวัตถุสิ่งของ ส่วนผู้ใหญ่จะใช้ทักษะทางการที่ซับซ้อน เช่น ทักษะการขี่จักรยาน เล่นเทนนิส เป็นต้น

2. ในชั้นพัฒนาการทางความคิด จะเกิดจากการมองเห็น และการใช้ประสาทสัมผัสแล้ว เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆเหล่านั้นด้วยการมีภาพในใจ แทน พัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจจะเพิ่มตามอายุเด็กที่โตขึ้นก็จะสามารถสร้างภาพในใจได้มากขึ้น วิธีการเรียนรู้ในชั้นนี้ เรียกว่า Iconic mode เมื่อเด็กสามารถที่จะสร้างจินตนาการ หรือ มโนภาพ (Imagery) ในใจได้ เด็กจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆในโลกได้ด้วย Iconic mode ดังนั้นในการเรียนการสอน เด็กสามารถที่จะเรียนรู้โดยการ ใช้ภาพแทนของการสัมผัสจากของจริง เพื่อที่จะช่วยขยายการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ ความคิดรวบยอด กฎและ หลักการ ซึ่งไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ บรูเนอร์ได้เสนอแนะให้นำวัสดุทัศนวัสดุมาใช้ในการสอน ได้แก่ ภาพนิ่ง โทรทัศน์ หรืออื่นๆเพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

3. ในชั้นพัฒนาการทางความคิดที่ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆโดยใช้สัญลักษณ์ หรือ ภาษา บรูเนอร์ถือว่าการพัฒนาในชั้นนี้เป็น ชั้นสูงสุด ของพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ เช่น การคิดเชิงเหตุผล หรือการแก้ปัญหา และเชื่อว่า การพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจจะควบคู่ไปกับภาษา วิธีการเรียนรู้ในชั้นนี้เรียกว่า Symbolic mode ซึ่งผู้เรียนจะใช้ในการเรียนได้เมื่อมีความสามารถที่จะเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม

การจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูล ไปสู่ สารสนเทศเพื่อให้เกิด ความรู้และปัญญา

การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่ค่อนข้างถาวร

หลักของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทุกคน ซึ่งมีความสามารถในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างกันของผู้เรียน เกิดได้ทุกที่ต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรจัดให้เด็กมีความรักสถาบัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการสอน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม

ประเวศ วะสี (2541:50) ได้ให้ทัศนะไว้ในทำนองเดียวกันว่าการศึกษาคควรเป็นวิถีชีวิต การศึกษาไม่ใช่เรื่องของโรงเรียนเท่านั้น ทุกส่วนในสังคมควรมีส่วนร่วมในการศึกษา (all for education) แต่ที่ผ่านมา สังคมไทยเน้นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (formal education) เป็นสำคัญ ทำให้เกิดการละเลยต่อกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (informal education) การที่ระบบการศึกษาของไทยจำกัดตัว หรือเปิดตัวอยู่กับโรงเรียนเท่านั้น ทำให้การศึกษาไทยขาดการมีส่วนร่วมอันหลากหลายของสังคม ขาดพลัง ขาดคุณภาพ ขาดความคึกคัก ขาดความสนุก และมีปัญหามากมาย ซึ่งสำคัญมากที่สุด เพราะชีวิตมนุษย์เรียนรู้ได้ตลอดเวลา ตลอดชีวิต สังคมและผู้บริหารการศึกษา ผู้กำหนดนโยบายการศึกษา จำเป็นต้องตระหนัก และเห็นความสำคัญอย่างมาก ในการที่จะจัดระบบสังคมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้กลายเป็นสังคมฐานความรู้ (knowledge based society) เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ของโรงเรียน อุทยานการเรียนรู้แห่งชาติ

ทศนา เขมมณี (2544:5 – 7) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียนนั้น ควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การเน้นความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ความมีเมตตา กรุณาต่อผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนอยากรู้ การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง การการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ การมีจุดมุ่งหมายของการสอนความเข้าใจผู้เรียน ภูมิหลังของผู้เรียน การไม่ยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (dynamic) กล่าวคือ มีเนื้อหาสาระ เทคนิค การสอนสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียน และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ มีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

ปัญญา แก้วกิติยร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545:2 – 41) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดหลักสูตร และจัดทำสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียน หรือชุมชน ที่มีความแตกต่างกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู- อาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

อมรทิพย์ เจริญผล (2545) การจัดการความรู้ คือ การดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงความรู้ ที่องค์การมีอยู่ ความรู้ที่ต้องการ การได้รับความรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนสถานะปัจจุบันของ ความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวหน้ามีการวางแผนสำหรับอนาคต จัดทำรายการความรู้ ทั้งที่เป็น ความรู้ชัดแจ้ง และความรู้ฝังลึก ที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม มาจัดให้เป็นระบบ

และพัฒนาเป็นองค์ความรู้ เพื่อพัฒนา สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ไปพร้อมกับพัฒนารูปแบบใหม่ และสร้างเครือข่ายความรู้กับชุมชนภายนอก

พรพรรษ์ สิริภูวคด (2546:12) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียนช่วยอำนวยความสะดวกและชี้แนะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546:9) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์และสิ่งต่างๆ ให้มีความหมายต่อตนเองจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการคิดและแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดโอกาส จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งวิทยาการ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ส่วนขอบเขตเนื้อหาของการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คือ การฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ใฝ่เรียน จะทำให้ทำผู้เรียนค้นพบความต้องการของตนเอง และเกิดความถนัดความชอบและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภายหลัง

พรธิดา วิเชียรปัญญา:(2547-89) การเรียนรู้ หมายถึง องค์การที่ประกอบด้วยคนที่มีความมุ่งมั่นที่จะขยายขีดความสามารถของตนผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาความรู้ความสามารถ รวมทั้งมีการสร้าง สรรหา ถ่ายโอนความรู้เป็นทีม ส่งเสริมการสนทนาอย่างเปิดเผย และเชื่อมโยงการพึ่งพาระหว่างบุคคล รวมทั้งชุมชน โดยใช้แนวคิดทางการจัดการความรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างความรู้หรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อตนเอง สร้างผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถดำรงอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของสังคมโลกได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องสนองต่อความต้องการความสนใจและความสามารถพิเศษของผู้เรียนนั้น สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาศึกษาจุดอ่อน จุดแข็งของผู้เรียนเพื่อมาจัดการศึกษา จัดเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการอยากเรียนอยากรู้ด้วยตนเองในสิ่งที่ตนเองอยากรู้อยากเรียน

มากมายจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งจากหนังสือเอกสาร ตำรา บุคคล สถานที่ หากรู้ความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตรโดยตรง หรือมีส่วนเกี่ยวข้องแล้วจัดหนังสือ ตำรา หรือแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งที่เป็นสถานที่ บุคคล ตลอดจนอินเทอร์เน็ต และแหล่งเรียนนอกระบบโรงเรียน ก็จะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ได้

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ตามเอกสารต่างๆ ในเรื่องของแหล่งเรียนรู้ว่าเกิดจากการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาเพื่อจะทำให้เกิดเป็นการเรียนรู้ที่ผู้สนใจจะหาความรู้ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสเองได้จากประสบการณ์โดยตรง มีที่มาของการกล่าวถึงมีข้อมูล ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2523:3) ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) เป็นบุคคลแรกในกลุ่มประสบการณ์ก้าวหน้า ซึ่งมีความเชื่อว่าประสบการณ์จะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการลงมือกระทำหรือสัมผัสด้วยตนเอง โรงเรียนจึงควรจัดบรรยากาศและการสร้างสถานการณ์ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและหาประสบการณ์ด้วยตนเอง สถานการณ์ที่สร้างขึ้นมาจะต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันเพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ต่อมาในปี ค.ศ.1896 มีแนวความคิดเรื่องการจัดห้องเรียนแบบยึดถือประสบการณ์จากการกระทำ โดยมีนักการศึกษาชาวอเมริกันชื่อ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้ตั้งโรงเรียนทดลองขึ้นที่เมืองชิคาโก (Chicago) มลรัฐอิลลินอย (Illinois) การเรียนการสอนในโรงเรียนนี้แตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ คือผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนมากขึ้น มีโอกาสเลือกประสบการณ์ในการเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของตน ผู้สอนไม่จำเป็นต้องให้ผู้เรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อนทำทุกอย่างเหมือนกัน ในระยะหลัง เอ.เอส.เนล (A.S. Neil) ได้สร้างโรงเรียนซัมเมอร์ฮิลล์ (Summerhill School) ขึ้น เป็นโรงเรียนกินนอนโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนที่สำเร็จออกไปมีความสุขในชีวิต ผู้เรียนจะได้เรียนตามความต้องการและความสนใจมีอิสระในการประกอบกิจกรรมไม่กำหนดตารางและไม่แบ่งชั้นเรียน ต่อมาการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงไปโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามลำพัง (Independent study) เป็นการศึกษาแบบรายบุคคล (Individualized instruction) บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ควบคุมมาเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนให้เลือกปฏิบัติสิ่งที่ตนสนใจ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจและภารกิจหลักของการปฏิรูปการศึกษาครูผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา จำเป็นต้องดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 – 39 ได้บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4

มาตรา 22 ได้บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ”

มาตรา 24 บัญญัติว่า.. “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รอบรู้ สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ...”

มาตรา 25 บัญญัติว่า.. “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬานันทนาการ แหล่งข้อมูล แหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงมีประสิทธิภาพ...”

มาตรา 27 บัญญัติว่า.. “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ”

มาตรา 39 บัญญัติว่า.. “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่โดยตรง...”

สีปพนธ์ เกตุทัต (2542:7) ได้กล่าวถึง การศึกษาไทยในอนาคตต้องจัดแหล่งเรียนรู้ในลักษณะเครือข่าย โดยให้ทุกคนในชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยว่า การศึกษาเพื่ออนาคตต้องไม่เป็นระบบที่มีศูนย์กลางความรู้และการบริหารจัดการ แต่จะเป็นระบบที่คนทุกกลุ่มทุกแห่งมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ มีกระจายอยู่ทั่วทุกถิ่นของประเทศไทยโดยไม่มีศูนย์กลางอยู่ที่ใดที่หนึ่งเพียงแห่งเดียว เปิด

โอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาโดยมีโอกาสดูเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และทุกส่วนในสังคมมีส่วนในการเกื้อหนุนการศึกษาด้วยจัดให้แหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง การนำเอาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มารวมไว้ในที่ใดที่หนึ่งในชุมชนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงเจตคติพฤติกรรมไปตามความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลจนตลอดชีวิต แหล่งเรียนรู้อาจประกอบด้วยสื่อต่างๆ โสตทัศนูปกรณ์ที่จัดไว้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคลโดยทั่วไปจะจัดเป็นมุมต่างๆ เช่น มุมหนังสือพิมพ์ มุมการเมือง มุมสุขภาพ มุมเกมส์ต่างๆและวิดีโอ มุมการศึกษาต่อเนื่อง เป็นต้น

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541:18) ได้กล่าวว่า หลักการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนมีความเข้มข้นคงทน ประการที่สำคัญคือต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้เรียนรู้จะบรรลุเป้าหมายได้ดีถ้าลงมือปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และวิธีการหลากหลายจำเป็นต้องอาศัยแหล่งเรียนรู้ ประกอบกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระที่ต้องการและได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญ ข้อควรคำนึงในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีดังนี้

1. บรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสภาพจริง หรือเสมือนสภาพจริง
2. จัดทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ
3. ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองมากที่สุด
4. จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียน
5. จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งเรียนที่หลากหลาย
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แหล่งเรียนรู้มีวิธีจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชาชน และสภาพของชุมชนนั้นๆ โดยมีองค์กรท้องถิ่นหรือประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลักในการจัดตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544:55-59) ได้กล่าวว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแหล่งเรียนรู้นั้นจัดได้หลายลักษณะ คือ

1. จัดตามความพร้อมและศักยภาพของแหล่งเรียนรู้ เพื่อการนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. จัดตามสาระความรู้สอดคล้องกับหลักสูตรชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมในประสบการณ์ ได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้สัมผัสกับความเป็นจริง สร้างองค์ความรู้เองจากประสบการณ์ของตนเองทั้งจากการสำรวจ ตรวจสอบ ทดสอบความรู้ที่ได้รับ และหาข้อสรุป

3. จัดตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ตลอดจนพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

4. จัดโครงการหรือกิจกรรมที่รัฐบาลเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้นั้นมีหลายรูปแบบหลายวิธีทั้งที่เป็นแบบสัมผัส การสาธิตการทดลอง การเล่นเกมส์ การเล่นนิทาน การละเล่นพื้นบ้าน การฝึกปฏิบัติจากผู้รู้ การสร้างสรรค์จินตนาการของผู้เรียน เป็นต้น จากวิธีการเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นพบด้วยตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การเป็น “องค์กร” ทำหน้าที่เป็น “แหล่งเรียนรู้” ให้สมบูรณ์ไว้ 7 ประการ กล่าวคือ

1. วัตถุประสงค์ โดยกำหนดให้นำ “การศึกษา” มาเป็นเครื่องมือสร้างฐานความรู้ โดยกำหนดไว้ในพันธกิจของแหล่งเรียนรู้นั้นๆ ให้ชัดเจน

2. มาตรฐาน การบริหารการศึกษาต้องจัดทำให้เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งการจัดทำคู่มือกาปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จให้เป็นเอกสารสำหรับหน่วยงานอื่นใช้ประโยชน์

3. เพื่อนร่วมงานหรือหุ้นส่วน การทำงานต้องทำงานกับบุคคลหลายฝ่ายจึงจะสามารถให้บริการในฐานะ “แหล่งเรียนรู้” ได้อย่างเต็มที่

4. ทรัพยากรและขีดความสามารถ บุคลากรของแหล่งเรียนรู้ต้องร่วมมือใกล้ชิดกับนักวิชาการอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

5. การฝึกอบรม การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องและบุคลากรของแหล่งเรียนรู้ต้องได้รับการอบรมและทำงานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มพูนพัฒนาศักยภาพของตน

6. ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติ โดยใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชาชนทุกคนจากทุกแห่งของประเทศต้องมีโอกาสได้เข้าถึงข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ได้ แหล่งเรียนรู้ทุกพื้นที่ต้องสามารถประสานเชื่อมโยงกันในอันที่จะสร้างและขยายเพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติ ตลอดจนระดับนานาชาติ

7. การวิจัย การวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานข้อมูลให้แหล่งเรียนรู้ได้ปรับสภาวะการทำงาน การเตรียมความพร้อมของบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อให้บริการให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนรู้ซึ่งหลากหลาย

พุทธทาสภิกขุ (2005) ในโลกแห่งความเป็นจริง โรงเรียนไม่ใช่สถานที่เพียงแห่งเดียวที่ให้ความรู้ ให้ความรู้ ให้ความรู้ทางการศึกษา และให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียน แต่หากสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตามสถานที่ต่างๆ อย่างจริงจัง แม้จะไม่ได้รับวุฒิทางการศึกษา แต่ก็สามารถนำความรู้ที่ตนเองได้รับ ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จได้ในที่สุด ตัวอย่างนี้มีให้เห็นในสังคมไทยอย่างมากมาย ดังนั้นจึงนับได้ว่าสถานที่เหล่านี้มีบทบาทสำคัญยิ่ง เป็นโรงเรียนธรรมชาติที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง และเรียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน เรียนแล้วรู้สึก ที่โรงเรียนธรรมดาไม่สามารถสอนได้

นาคยา ปีลันธนานนท์ และคณะ (2542:131-132) กล่าวว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนของผู้เรียนเองตามทฤษฎีการเรียนรู้จากชุมชนที่มีแนวคิดว่า

1. การเรียนรู้โดยพื้นฐานเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม โดยทั่วไปเราจัดระบบการเรียนรู้ตามสภาพสังคมที่เราอยู่ ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. ความรู้ต้องบูรณาการกับชีวิตในชุมชน ความรู้ที่แท้จริงต้องมีการบูรณาการทั้งการปฏิบัติความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมและรอบรู้ในชุมชนที่ตนอยู่อาศัย
3. กระบวนการเรียนรู้และการเป็นสมาชิกชุมชน เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ชุมชนกำหนดสิ่งที่จะให้เราเรียนรู้ และสิ่งที่เราเรียนรู้ก็กลับคืนสู่ชุมชนด้วย
4. ความรู้และการปฏิบัติแยกจากกันไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรู้อะไร โดยไม่เคยลงมือทำ ในขณะที่เราทำอะไรได้เพราะเราได้เรียนรู้แล้ว
5. การมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ การได้ร่วมลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีผลทั้งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเองและทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544:หน้า 2-4) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติว่า ...แม้คนเราไม่มีโอกาสเข้าเรียนหนังสือใน โรงเรียนเลย เขาก็สามารถดำเนินชีวิตและเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน การทำมาหากินและสิ่งแวดล้อมจากธรรมชาติตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ ที่สอนให้ปรับตัวแก้ไขปัญหา ที่ต้องมีโรงเรียนอีกเพราะนำความรู้ที่พิสูจน์และสร้างสรรค์ดีแล้วมาช่วยเสริมให้ผู้เรียนรู้และพัฒนาได้เร็วขึ้น มีหลักสูตร มีสื่อ ครู และการบริหารจัดการที่ดี เกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้เรียน สังคม ประเทศชาติโดยรวม

ข้อมูลดังกล่าวจะสอดคล้องกับคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่าโลกในปัจจุบันและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การดำรงชีวิตจึง

ต้องมีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เป็นครรลองชีวิตที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกแห่ง ทุกเวลา การเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ โรงเรียน หรือสถาบันทางศาสนา แหล่งเรียนรู้ กว้างไกลครอบคลุมสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลกเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเพาะ บ่ม ชิมซับ ถ่ายทอดปลูกฝังเด็กได้เรียนรู้จากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมบูรณาการระหว่างความรู้กับการ ปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

การเรียนรู้เสริมสร้างพลังอำนาจของมนุษย์ เป็นกุญแจเปิดประตูสู่อานาคตที่สดใส การ ปฏิรูปการศึกษานำมาซึ่ง โอกาสและทางเลือก ให้ผู้เรียนได้เลือกเส้นทางการเรียนรู้ของตนตามความ ถนัดความสามารถ ทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงจากบริการของรัฐที่จัดไว้ให้ด้วย ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ที่ ได้เข้าร่วมมือกันจัดการศึกษาทั้งในโรงเรียน และนอกรั้วโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย ทั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ ก็พร้อมที่จะเป็นแหล่งให้ความรู้ ทักษะ บันเทิงและนำมาซึ่ง อาชีพให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนทุกเพศทุกวัยได้ไปใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้เหล่านี้อย่างจริงจัง ทำให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษา เป็นผู้รู้เท่า ฉลาดทัน นำความรู้ที่ได้รับนำพา ประเทศสู่ความเจริญรุ่งเรือง เป็นประเทศแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาความเป็นมาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมา ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดแหล่งเรียนรู้เป็นเสมือนคลังของข้อมูลพร้อมทั้งมี กิจกรรม และ กระบวนการต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการศึกษาต่อเนื่อง ควรให้โอกาสแก่ทุกคน ทุก เพศ ทุกวัย ทุกระดับความรู้และทุกอาชีพมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ สามารถหาความรู้เพิ่มเติม ตาม ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถจัดให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนที่เกิดจาก ประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงถึงกัน จึงจะส่งผลให้ ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาอย่างมีความสุข แหล่งเรียนรู้จะเป็นศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสมที่สุด การที่ โรงเรียนจะใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาได้คตินั้น บุคลากรของโรงเรียนจะต้องมี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอทั้งในด้านรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ วิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ และมีการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล ดีอีกด้วย

แหล่งเรียนรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำจำกัดความของแหล่งเรียนรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2541:582,456,904) ดังต่อไปนี้

แหล่ง หมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด แห่ง ที่
เรียน หมายถึง การศึกษาให้รู้ให้เข้าใจ, ศึกษาให้ชำนาญ
รู้ หมายถึง แจ่ม เข้าใจ ทราบ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด แห่ง ที่เป็นศูนย์รวมความรู้ที่
เข้าไปการศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ

“แหล่งเรียนรู้” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายไว้ หมายถึง
“แหล่ง” หรือ “รวม” เป็นสถานที่ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการ
เรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอน มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอน มีครูเป็น
ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ กำหนด เวลาเกิดการยืดหยุ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการ
และความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะ สร้างขึ้นให้
เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องใช้แบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2547:1)

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาหาความรู้ หรือ
เรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียนและในชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

1. แหล่งวิทยากร ได้แก่ องค์กร สถาบัน หน่วยงาน ห้องสมุด ศูนย์วิชาการทั้งภาครัฐ
และเอกชนที่บริการความรู้เรื่องต่างๆ
2. สถานประกอบการ สถานประกอบวิชาชีพอิสระ หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่นที่
ให้บริการความรู้ ศูนย์ฝึกอบรมเกี่ยวกับงานวิชาชีพต่างๆ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และ
ประสบความสำเร็จในงานอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ฯลฯ
4. ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ หอสมุด สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์
ต่างๆ ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ฯลฯ
5. สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น แผ่นพับ เอกสารต่างๆ วารสาร หนังสืออ้างอิง
หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดี-รอม วีซีดี วีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ (CAI)
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544:32)

บทบาทของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาท และหน้าที่ของแหล่ง
เรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชีวิต และสภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองของแต่ละสังคม

2. จัดหาความร่วมมือ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวผู้เรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ และความถนัด

3. หลักสูตรเนื้อหาสาระเป็นที่ยอมรับ สามารถเทียบโอนความรู้ จากการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ

4. จัดทำสื่อ จัดทำสื่อที่ใช้ในการนำเสนอและการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ได้แก่ สื่อเสริมแบบเรียน สื่อวิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมทั้งสื่อบุคคลซึ่งเป็นวิทยากรในท้องถิ่น

5. ประสานเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ เพื่อให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. อบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดการอบรมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. สนับสนุนด้านทรัพยากรและจัดทำมาตรฐาน/ตัวชี้วัด และประเมินผล จัดให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร และการจัดทำมาตรฐานตัวชี้วัด การดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เกณฑ์วัดความสำเร็จควรมีหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับขีดความสามารถของผู้เรียน

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในประเทศไทย พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ในสาขาวิชาต่างๆ กระจายอยู่ทั่วไปทุกจังหวัด รวมทั้งสิ้น 965 แห่ง ในขณะที่ ประเวศ วะสี เห็นว่า ยังมีแหล่งเรียนรู้อีกมากมายในสังคมที่ควรมีส่วนร่วมในการศึกษา ซึ่งได้แก่

1. ครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะพ่อแม่ย่อมมีความรัก ลูกของตนเองมากที่สุด และปกป้องคุ้มครองให้ลูกปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ครอบครัวจึงเป็นฐานของการพัฒนามนุษย์ที่สำคัญที่สุด

2. ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นฐานของการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพ

3. องค์กรทางศาสนาเป็นทรัพยากรทางสังคมที่มีอยู่อย่างทั่วถึง สามารถแสวงหาคำตอบที่บางเรื่อง โรงเรียนของรัฐบาลก็ไม่มีคำตอบ เช่น จริยธรรม

4. สื่อมวลชน และสื่อเพื่อการศึกษา สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวาง แต่ขณะนี้ ยังใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้น้อย

5. องค์กรพัฒนาเอกชน

6. กองทัพ กองทัพบก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา รวมทั้งสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ควรจะนำเข้ามา ร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย

7. สถานประกอบการและหน่วยปฏิบัติ

การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถแบ่งแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

2.2.2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทที่อยู่ในโรงเรียนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบ่งออก 3 กลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ 2545ก:43) คือ

1. แหล่งเรียนรู้มี 8 ห้องเรียนรู้
2. แหล่งเรียนรู้มี 5 ศูนย์เรียนรู้
3. แหล่งเรียนรู้มี 5 สวนเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มี 8 ห้องเรียนรู้ คือ 1) ห้องสมุดโรงเรียน 2) ห้องสมุดหมวดวิชา 3) ห้องสมุดเคลื่อนที่ 4) มุมหนังสือในห้องเรียน 5) ห้องพิพิธภัณฑ์ 6) ห้องมัลติมีเดีย 7) ห้องคอมพิวเตอร์ 8) ห้องอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถอธิบายความหมายแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง สถานที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนเพราะเป็นแหล่งรวบรวม จัดเก็บ ให้บริการสารสนเทศ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับครูอาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนเป็นแหล่งที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มาศึกษาหาความรู้ เรียนรู้วิชาการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมนิสัยใฝ่เรียนรู้ และมีนิสัยรักการอ่านซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องพัฒนาให้เกิดแก่เยาวชนของชาติ ห้องสมุดโรงเรียนควรเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยเป็นที่รวมของทรัพยากรสารสนเทศทั้งที่เป็นสิ่งสิ่งพิมพ์ ไม่สิ่งพิมพ์ หรือวัสดุสื่อโสตทัศน์ ซึ่งในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมอิเล็กทรอนิกส์ที่โรงเรียนควรพิจารณาดำเนินการให้ห้องสมุดมีบทบาทเหมาะสมกับสภาพของสังคมปัจจุบัน ประเทศไทยสื่อสิ่งพิมพ์ยังคงเป็นสิ่งหลักของห้องสมุด ขณะเดียวกันควรจัดหาสื่อประเภทไม่สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีต่างๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการด้วย สรุปก็คือ ห้องสมุดโรงเรียนควรเป็นศูนย์การเรียนรู้

ห้องสมุด คือ สถานที่ให้ การบริการยืม-คืนหนังสือ จัดการเปิดห้องสมุดตลอดวัน ก่อนเวลาเข้าห้องเรียนและหลังเลิกเรียน เพื่อครูและนักเรียน จัดบริการ เอกสารสนเทศให้ครูและนักเรียนทราบว่าเรื่องที่ต้องการทราบ จะค้นหาได้จากสิ่งพิมพ์ หนังสือ หรือแหล่งข้อมูลใด บริการ

แนะแนวการอ่านให้กับนักเรียนรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมและยกระดับการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น ช่วยแนะนำหนังสือที่แต่ละคนสนใจ พร้อมทั้งเสนอแนะนำหนังสือที่น่าสนใจอื่นๆ ส่วนการจัดบริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดแนะนำนักเรียนรู้จัก การใช้ห้องสมุด นำชม สาธิตการใช้บัตรรายการ และการใช้หนังสืออ้างอิง จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด อาจทำเป็นรูปเล่มหรือจุลสาร แจกจ่ายครู นักเรียน มีเนื้อหาการใช้ห้องสมุด ประเภทหนังสือ วิธีการใช้บัตร วิธีค้นคว้าด้วยตนเอง และจัดทำรายชื่อหนังสือประกอบรายวิชาต่างๆ รายชื่อหนังสือใหม่ๆ ที่ห้องสมุดได้รับหนังสือที่มีคุณค่า หนังสือที่ได้รับรางวัลส่งให้ครูและนักเรียน ห้องสมุดสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาและกระตุ้นคว่าในด้านการเรียน การจัดนิทรรศการ (ปริยาพร, 2544:195 – 198)

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่อยู่ใกล้ชิดครูและนักเรียนมากที่สุด ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ห้องสมุดมีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับบริการแก่ครูและนักเรียน ผู้บริหารยังมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นครูและนักเรียนได้ใช้ห้องสมุด เพื่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่หาความรู้และเกิดความรู้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 งานบริการห้องสมุดคือ งานที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือผู้ใช้วัสดุสารสนเทศได้ตามความต้องการและรวดเร็ว เริ่มที่การสร้างบรรยากาศที่ดีคือ การจัดสถานที่อ่านหนังสือ การจัดวางวัสดุ ครุภัณฑ์ให้ถูกต้อง มีความกลมกลืน มีสีสันดูสดชื่นสะอาดตาสวยงามตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ และวัสดุต่างๆที่ใช้ตกแต่ง จัดระบบสารสนเทศให้ผู้ใช้ได้ใช้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว มีระเบียบเกิดความประทับใจเมื่อใช้บริการจะเกิดมีความรู้สึกที่ดี (พริ้มเพรา, 2543:2-4)

การบริหารห้องสมุด คือ องค์ประกอบสำคัญของการบริการที่ดีมีวัสดุที่มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ทันสมัยเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบริการที่ดี มีการจัดการที่ดีและจัดแบ่งงานบริการให้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งคุณสมบัติของผู้ให้บริการ มีความยินดีช่วยเหลือผู้อื่นยิ้มแย้มแจ่มใสพร้อมรับฟังผู้อื่น ไม่วางตนข่มขู่ มีความอดทน มีปฏิภาณไวพริบ มีความทรงจำที่ดี ช่างสังเกต มีความอยากรู้อยู่เสมอ ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น ไม่แสดงตนว่ารอบรู้ไปทุกอย่าง การบริการสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บริการนักเรียน บริการสำหรับครู บริการสำหรับชุมชนด้วย ซึ่งงานบริการเป็นพื้นฐานของห้องสมุด โดยบริการให้อ่าน-ยืมอย่างเสรี บริการตอบคำถามช่วยค้นคว้าบริการแนะนำและช่วยเหลือให้อ่าน (กรมวิชาการ, 2536:99-108)

2. ห้องสมุดหมวดวิชา หมายถึง จัดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้ประกอบการสอนของครูอาจารย์ เนื่องจากปัจจุบันมีการสอนโดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากศูนย์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอาจทำให้ไม่สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึง จึงจัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชาขึ้น เพื่อเป็นการ

แบ่งเบาภาระของศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ครูอาจารย์และนักเรียนสามารถค้นคว้าวิชาเฉพาะได้สะดวก รวดเร็วขึ้นในการจัดการห้องสมุดหมวดวิชาอาจจัดเป็นห้อง โดยเฉพาะถ้ามีอาคารสถานที่เพียงพอ หรืออาจจัดเป็นมุมหนึ่งในห้องพักรู้ก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม โดยจัดให้มีหนังสือและสื่อต่างๆ ประกอบการเรียนการสอนหรือการค้นคว้าในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือเตรียมสอบเฉพาะสาขาวิชา เทปบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ ภาพนิ่ง และอุปกรณ์การเรียนการสอน ฯลฯ ควรรวบรวมผลงานนักเรียนรายงานการศึกษาค้นคว้าประกอบการสอนรายวิชานั้นๆ เพื่อเป็น ตัวอย่างให้นักเรียนได้ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดหมวดวิชาควรจัดให้มีครุภัณฑ์ที่ จำเป็น เช่น ชั้นหนังสือ โต๊ะ-เก้าอี้ที่นั่งอ่านหนังสือ ตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพียงมุมใดมุมหนึ่งใน ห้องพักรู้ อาจมีเพียงชั้นหนังสือและที่นั่งอ่านหนังสือสำหรับนักเรียน ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด หมวดวิชา ควรเป็นครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลห้องสมุดหมวดวิชา มีเพียง 1 คน หรือมากกว่านั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งครูบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ ควรช่วยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ช่วยแนะนำหรือจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่ช่วยปฏิบัติงานได้ดี เช่น การลงทะเบียนหนังสือการ ซ่อมหนังสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การเก็บสถิติการบริการและกิจกรรมต่างๆ ห้องสมุดหมวดวิชาได้รับการตกแต่งสวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้ ห้องสมุดหมวดวิชาที่ควรจัด เช่น ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:50)

3. ห้องสมุดเคลื่อนที่ หมายถึง การขยายการบริการการเรียนรู้ไปในที่ต่างๆ ในบริเวณ โรงเรียนทั้งในอาคารและนอกอาคาร เพื่อเป็นการเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนเอื้อต่อ การเรียนรู้และการพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันดูแล รับผิดชอบโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และการบริการชุมชน โดยจัดหนังสือเล่มบางๆ อ่านจบใน ระยะเวลาอันสั้น เช่น วารสารล่องเวลา จุลสาร นำใส่ตะกร้า กล่อง กระเป่า รถเข็น ไปยังสถานที่สำ คัญให้นักเรียนนั่งอ่าน ได้ต้นไม้ รมอาคาร มุมสวน สวนหย่อม สนาม ศาลา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:51)

4. มุมหนังสือในห้องเรียน หมายถึง การจัดมุมหนังสือในห้องเรียนเป็นการจัดเพื่อ ส่งเสริมการอ่าน การศึกษาค้นคว้าของนักเรียนโดยจัดหนังสือและสิ่งพิมพ์ไว้บริการที่มุมใดมุมหนึ่ง ของห้องเรียน มอบหมายให้นักเรียนห้องเรียนนั้นๆ ช่วยกันดูแลเก็บรักษาให้บริการและเก็บสถิติ อาจจัดไว้บนชั้นหนังสือมุมห้องเรียน หรือใส่ไว้ในกล่องแล้วแต่ความเหมาะสม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:51)

5. ห้องพิพิธภัณฑ์ หมายถึง ชุมพลังชุมชนทรัพย์แห่งการเรียนรู้เพราะเป็นแหล่งรวบรวม ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศมากมาย เป็นที่แสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสื่อ

การเรียนรู้และคลังแห่งปัญญาของคนในสังคม สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่

6. ห้องมัลติมีเดีย หมายถึง ห้องที่รวบรวมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ความเพลิดเพลินและความรู้ ในรูปแบบมัลติมีเดียทั้งภาพและเสียง ไปพร้อมกัน

7. ห้องคอมพิวเตอร์ หมายถึง ห้องอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ มากมาย เป็นห้องที่ทำหน้าที่เสมือนสมองกล ใช้สำหรับแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งที่ง่ายและซับซ้อน โดยวิธีทางคณิตศาสตร์ ที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน

8. ห้องอินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายของคอมพิวเตอร์และเครือข่ายของเครือข่าย เพราะอินเทอร์เน็ตประกอบด้วยเครือข่ายย่อยจำนวนมากต่อเชื่อมเข้าด้วยกันภายใต้มาตรฐานเดียวกันจนเป็นสังคมเครือข่ายขนาดใหญ่ องค์กรได้สร้างเครือข่ายภายในของตนเองและเชื่อมต่อเข้าสู่เครือข่ายสากล อินเทอร์เน็ตเป็นขุมความรู้ปริมาณมหาศาล เป็นเครื่องมือสื่อสารสืบค้นที่สะดวกรวดเร็วและไร้พรมแดน สามารถเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ทุกที่ไม่จำกัดเพียงในห้องเรียนหรือในเวลาเรียนเท่านั้น จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการศึกษาทั้งในและนอกระบบและตามอัธยาศัยที่สำคัญยังเปิดกว้างสำหรับทุกคนที่ต้องการศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดสนับสนุนให้เกิดการศึกษาพัฒนาความรู้ตลอดชีวิตสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ (กรมวิชาการ สถาบัน กระทรวงศึกษาธิการ, 2544:167)

แหล่งเรียนรู้มี 5 ศูนย์เรียนรู้ คือ 1) ศูนย์วิชาการ 2) ศูนย์วิทยบริการ 3) ศูนย์โสตทัศนศึกษา 4) ศูนย์สื่อการเรียนการสอน 5) ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ก:43) ดังต่อไปนี้ คือ

1. ศูนย์วิชาการ หมายถึง แหล่งรวบรวมเกี่ยวกับความรู้โดยเฉพาะตำรับตำราต่างๆ เอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่ต้องการ

2. ศูนย์วิทยบริการ หมายถึง เป็นหน่วยที่สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองภายในศูนย์มีสื่อการเรียนนานาชนิด จัดไว้ตามมุมประสบการณ์ต่างๆ เช่น มุมคณิตศาสตร์ มุมศิลปะ มุมภาษา มุมคอมพิวเตอร์แต่ละมุมประกอบด้วยสื่อและกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งเนื้อหาสาระรูปแบบการนำเสนอ ระดับความยากง่าย สภาพแวดล้อมภายในศูนย์วิทยบริการจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ลักษณะการเรียนรู้ภายในศูนย์วิทยบริการจึงต้องมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น บูรณาการเป็นธรรมชาติ นักเรียนเป็นผู้เลือกสิ่งที่จะเรียนตามความสนใจ นักเรียนสามารถใช้เวลาการทำกิจกรรมแตกต่างกันตามความสามารถความต้องการ สามารถ

ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ในพื้นที่ที่ใช้ในการจัดศูนย์วิทยบริการ มีประมาณ 2 ห้องเรียน จัดห้องให้เรียบร้อยสวยงาม จัดหาสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ป้ายนิเทศ ตู้เก็บเอกสาร และสื่อ ชั้นวางสื่อ สื่อประเภทต่างๆ เช่น เกมของจริง ของจำลอง แบบฝึกหนังสือ บล็อกต่างๆ ของเล่น แอ็บบันทึกเสียง วิดิทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ชุดการสอนสไลด์ แผนที่ รูปภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:49)

3. ศูนย์โสตทัศนศึกษา หมายถึง สถานที่รวบรวมหรือแหล่งข้อมูลและศูนย์กลางการเรียนรู้อยู่ด้วยการฟัง-การดู ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว-การศึกษาและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นโสตทัศนศึกษาตามแหล่งการเรียนรู้ ที่มีอยู่เพื่อให้สะดวกในการศึกษาได้ง่าย และได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนตามสภาพจริง

4. ศูนย์สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สถานที่รวบรวมสิ่งต่างๆ ศูนย์กลางวัตถุหรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของครูและนักเรียนทุกชนิด ในการพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพ ตามหลักสูตรที่กำหนด

5. ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง แหล่งรวบรวมหรือศูนย์กลางในการพัฒนาการเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

แหล่งเรียนรู้มี 5 ส่วนเรียนรู้ คือ 1) สวนพฤกษศาสตร์ 2) สวนวรรณคดี 3) สวนสมุนไพร 4) สวนสุขภาพ 5) สวนธรรมะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ก:43) ดังต่อไปนี้ คือ

1. สวนพฤกษศาสตร์ หมายถึง สวนที่มีพรรณไม้ และต้นไม้ต่างๆ ไว้เพื่อศึกษาหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจมีสาระ และเป็นแหล่งข้อมูลทางการศึกษา

2. สวนสมุนไพร หมายถึง บริเวณที่ปลูกพืชที่ใช้ทำยาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ

3. สวนสุขภาพ หมายถึง สถานที่ที่จัดทำขึ้นเพื่อสุขภาพ มีการให้ความรู้ด้านสุขภาพ และการออกกำลังกาย ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

4. สวนหนังสือ หมายถึง สถานที่ที่มีหนังสือเพื่อการเรียนรู้มากมายเป็นแหล่งหนังสือเพื่อคนรักการอ่านในการศึกษาค้นคว้า พักผ่อนทางสมอง

5. สวนธรรมะ หมายถึง บริเวณที่กว้างและเรียบสงบสำหรับปฏิบัติธรรม แสดงธรรมธรรมะของพระพุทธเจ้า การนั่งสมาธิฝึกให้คนเป็นคนดี เป็นคนมีธรรมะ ฝึกหลักธรรม ประพฤติปฏิบัติในศาสนา เช่น ปฏิบัติธรรม ประพฤติธรรม ความจริงทำให้คนมีความยุติธรรม มีความถูกต้องความเป็นธรรมทางสังคมและกฎเกณฑ์ทำให้นักเรียนมานั่งสมาธิในสวนธรรมะ

2.2.1.2 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน

แหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทที่อยู่นอกโรงเรียน ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เป็นสถานที่ให้การศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ซึ่งอาจรวมถึงต้นฉบับลายมือเขียน ไมโครฟิล์มเพื่อให้คนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้ แบ่งออก 3 กลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ 2545ก:43) คือ

1. แหล่งการเรียนรู้จำพวกสิ่งพิมพ์และพิพิธภัณฑ
2. แหล่งการเรียนรู้กลุ่มสวน อุทยาน และศูนย์
3. แหล่งการเรียนรู้พวกวัดและครอบครัว

1. แหล่งการเรียนรู้จำพวกสิ่งพิมพ์และพิพิธภัณฑ แบ่งได้ 4 ชนิดคือ 1) ห้องสมุดประชาชน 2) พิพิธภัณฑ 3) พิพิธภัณฑวิทยาศาสตร์ 4) หอศิลป์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:43) โดยมีความหมายดังนี้คือ

1) ห้องสมุดประชาชน หมายถึง สำหรับให้บริการความรู้ข่าวสารข้อมูลในรูปหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ซึ่งให้บริการจะเกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยห้องสมุดประชาชนใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ทางวิชาการ และแหล่งพักผ่อนนันทนาการของบุคคล สำหรับประชาชนทั่วไปที่สามารถมาใช้บริการได้ รวบรวมจัดเก็บและรักษาหนังสือ ประเภทต่างๆ เพื่อใช้เป็นที่ค้นคว้าหาความรู้ และได้เป็นห้องสมุดของประชาชนทั่วไปที่ใช้บริการ (อุดม, 2544:136)

2) พิพิธภัณฑ หมายถึง แหล่งสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งทางการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย คนจำนวนมากประสบความยากลำบากในการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมแบบเดิมในโรงเรียน การศึกษาหาความรู้จากการชมผลงานต่างๆ ที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินพร้อมๆ กับความซาบซึ้ง เกิดการเรียนรู้ มีทักษะการค้นพบด้วยตนเอง พิพิธภัณฑสามารถเป็นเครือข่ายการเรียนรู้อย่างแท้จริง พิพิธภัณฑ เปรียบเสมือนชุมพลังชุมทรัพย์แห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นแหล่งรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศมากมายเป็นที่แสดงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นสื่อการเรียนนอกระบบและคลังแห่งปัญญาของคนในสังคม สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่ได้อย่างมีชีวิตชีวา

3) พิพิธภัณฑวิทยาศาสตร์ หมายถึง สารความรู้หลักการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ แยกตามหัวข้อหลักประกอบด้วยเนื้อหาและเครื่องมือทดลองที่เด็กสามารถมีส่วนร่วมลงมือด้วยตนเอง มีเจ้าหน้าที่คอยบรรยายให้คำแนะนำ การใช้เครื่องมือทดลอง ในการเรียนรู้อย่างแท้จริง จะต้องใช้

เวลาหลายวัน หลายสัปดาห์ หรือหลายเดือน และยังมีกิจกรรมเสริม การสาธิตวิทยาศาสตร์ ค่าย วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การสัมมนา

4) หอศิลป์ หมายถึง สถานที่เก็บรวบรวมศิลปะต่างที่มีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อใช้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลหรือหลักฐานทางศิลปะที่มีอยู่

2. แหล่งการเรียนรู้กลุ่มสวน อุทยาน และศูนย์ แบ่งได้ 5 ชนิด คือ 1) สวนสัตว์ 2) สวนสาธารณะ 3) สวนพฤกษศาสตร์ 4) อุทยานวิทยาศาสตร์ 5) ศูนย์กีฬา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ก:43) ดังนี้คือ

1) สวนสัตว์ หมายถึง สถานที่รวบรวมสัตว์ชนิดต่างๆ ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำนานา ชนิดไว้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และศึกษาธรรมชาติและความเป็นอยู่ของมันตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

2) สวนสาธารณะ หมายถึง บริเวณที่ปลูกต้นไม้เป็นจำนวนมากทั้งไม้ดอกไม้ประดับให้บุคคลทั่วไปได้พักผ่อนหย่อนใจในยามว่าง ซึ่งบริเวณนั้นมีลักษณะเป็นที่โล่งแจ้ง มีสนามหญ้ากว้างใหญ่ ปลูกต้นไม้จำนวนมาก

3) สวนพฤกษศาสตร์ หมายถึง สถานที่มีพรรณไม้ และต้นไม้ต่างๆ นานาพรรณไว้เพื่อศึกษาค้นคว้าหรือเป็นแหล่งเรียนรู้จากธรรมชาติจริงๆ

4) อุทยานวิทยาศาสตร์ หมายถึง พื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่งที่จัดไว้เพื่อการศึกษา โดยการสังเกตและค้นคว้าจากธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้

5) ศูนย์กีฬา หมายถึง แหล่งรวบรวมกิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการออกกำลังกาย บำรุงแรง และผ่อนคลายความเครียดทางจิตใจ

3. แหล่งการเรียนรู้จำพวกวัดและครอบครัว แบ่งได้ 4 ชนิด คือ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) วัด 3) ครอบครัว 4) ชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ก:43) ดังนี้คือ

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง พื้นเพ หรือพื้นฐานขององค์ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือท้องที่ใดท้องที่หนึ่งที่โดยเฉพาะ รวมตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่มีใช้กันมานานจนถึงปัจจุบัน

2) วัด หมายถึง สถานที่ปฏิบัติธรรมทางศาสนา ประกอบด้วยโบสถ์ วิหาร และที่อยู่ของพระสงฆ์หรือนักบวช ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่ามากมาย

3) ครอบครัว หมายถึง ที่อยู่อาศัย พักผ่อน หรือศึกษาหาความรู้ โดยมีพ่อแม่ลูก รวมกันเป็นครอบครัวที่มีความผูกพันกันทางสังคมและสายเลือด

4) ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีอยู่กันเป็นสังคมเล็กๆ อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน จนกลายเป็นชุมชนขยายจนเป็นชุมชนขนาดใหญ่

สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน หมายถึง สถานที่ประกอบกิจการ โดยมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน เช่น บริษัท ห้างร้าน โรงงาน รัฐวิสาหกิจ

สรุปจากการศึกษาเอกสาร นักการศึกษา และนักวิชาการ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเกิดจากบุคคล วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อมจากธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเช่นสถานที่ วัดต่างๆ รวมทั้งภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ทั้งเอกสารสิ่งตีพิมพ์ เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ สามารถที่นำมาใช้เป็นที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจง่ายขึ้น มองเห็นภาพที่ชัดเจน ทำให้เกิดประกายแห่งความสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่มีอยู่รอบๆตัว เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต แต่ทั้งนี้จะต้องมีการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีระบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.2.1.3 การจัดการแหล่งเรียนรู้ตามแนวคิดหลักการจัดการวงจรคุณภาพเดมिंग

การจัดการวงจรคุณภาพเดมिंग(Deming Cycle ; PDCA) วงจรคุณภาพ PDCA มีนักวิชาการและนักการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

นิคย์ สัมมาพันธ์ (2535:101-103) ได้สรุปหลักการและขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมिंग (Deming Cycle) ว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมสร้างคุณภาพมี 4 ขั้นตอน ที่เปรียบเสมือน 4 ส่วนของวงล้อที่หมุนไปเรื่อยๆ ตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการสู่ความก้าวหน้า คือ “คุณภาพของงาน” ควบคู่ไปกับ “คุณภาพชีวิตการทำงาน” (QWL หรือ Quality of Work Life) เรานิยมเรียกวงจรคุณภาพของเดมिंग ว่า PDCA ซึ่งหมายถึง (1) การวางแผน (plan) (2) การลงมือทำ (do) (3) การประเมิน (check) และ(4) การปรับปรุงในเชิงแก้ไขและป้องกันปัญหา (action) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การวางแผน (plan) ประกอบด้วย

1. การเลือกหัวข้อปัญหาในการปรับปรุงงาน
2. การหาองค์ประกอบใหญ่ๆ ของปัญหาโดยวิธีการระดมสมอง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหา
4. การเลือกองค์ประกอบสำคัญของปัญหาโดยใช้แผนภูมิพาเรโต
5. การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาโดยวิธีระดมสมองและผังก้างปลา
6. การตั้งเป้าหมายที่แน่นอนและชัดเจนในการปรับปรุงงาน
7. การหาวิธีการแก้ไขปัญหา แล้วกำหนดเป็นแผนดำเนินการ

การดำเนินงานกระบวนการวางแผนถือว่ามีความสำคัญหรือมีความจำเป็นอันดับหนึ่ง ดังคำกล่าวที่ว่า “การทำงานใดก็ตาม หากมีการวางแผนงานที่ดีก็เหมือนงานนั้นสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง”

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชย์ (2542:187-190) กล่าวว่ากระบวนการจัดการที่สถานศึกษาควรมานำมาใช้ในการบริหารคุณภาพ คือ การควบคุมคุณภาพโดยใช้วงจรเดมิ่งในกิจกรรมต่างๆ ทุกระดับ การบริหารและการปฏิบัติ PDCA ย่อมาจาก plan - do - check - act แปลว่า วางแผน-ปฏิบัติ - ตรวจสอบ-ปรับปรุง เป็นการดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนพัฒนาไปไม่มีหยุด

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2544:11-24) ได้กล่าวว่า แนวคิดของวงจรคุณภาพเดมิ่ง (Deming Cycle; PDCA) นี้ ดร.วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต (Walter Shewhart) เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรก ในปี ค.ศ. 1939 และ ดร.เอ็ดวาร์ด เดมิ่ง (Edward Deming) เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในชื่อ วงจรเดมิ่ง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circle:PDCA) จุดมุ่งหมายของวงจร PDCA ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพ ต้องการปรับปรุงการทำงานในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่อง มีระบบและอย่างมีการวางแผนพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ หลักการบริหารด้วยวงจรคุณภาพของเดมิ่ง มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (plan-P) การวางแผนจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ ดังนั้นการวางแผนจึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้แผนที่สมบูรณ์และดีที่สุด โดยกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และกำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนและถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (do-D) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การวางแผนกำหนดการ ในระยะนี้มีการแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการทำ กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง และการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ระยะที่ 2 การจัดการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาช่วย และประสานงานกับฝ่ายต่างๆ

ระยะที่ 3 พัฒนาความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน โดยการทำให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ และสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (check-C) ทำให้ทราบสภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนไว้ โดยมีกระบวนการดังนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล

พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้ การรายงานและเสนอผลการประเมินรวม

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (act-A) จากผลการตรวจสอบหากพบว่าเกิดปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ต้องวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือปฏิบัติการแก้ไขปัญหาลักษณะปัญหาที่ค้นพบ โดยอาจใช้มาตรการดังนี้ การทบทวนนโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน หรือการประชุมแก้ไขกระบวนการทำงาน หรือหากประสบผลสำเร็จก็วางแผนปรับปรุงให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ

การนำวงจรคุณภาพเดมิ่งไปสู่การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผนึกกำลังรวมกันเป็นหนึ่งเดียว วงจรคุณภาพเดมิ่งจะช่วยให้การจัดการงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้โดยมีขั้นตอนที่ผ่านกิจกรรมการร่วมคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข ในการพัฒนาการศึกษาต้องอาศัยบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา ตลอดจนครอบครัวและชุมชนแวดล้อม ในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการจัดแหล่งเรียนรู้นั้น ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องร่วมกันทำงานโดยอาศัยวงจรคุณภาพเดมิ่ง เพื่อขับเคลื่อนระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นที่พึงพอใจ มีปัญญา มีความสุขในการเรียนรู้และการดำรงชีวิต

กรมสามัญศึกษา (2544:42 – 59) ให้แนวปฏิบัติในการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ว่า โรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการผ่านหมวดวิชา ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผน สำรวจ และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา/กลุ่มวิชาต่างๆ ทั้งในและนอกเวลาเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมิ่ง (Deming Cycle) ดังนี้

1. การวางแผน (plan) การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูจะต้องวางแผนการสอน ผู้บริหารจะต้องวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการวางแผนจึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้แผนการใช้ที่สมบูรณ์และดีที่สุด การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ จะทำให้การดำเนินกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วย ขั้นตอนการวางแผนมีดังนี้ ศึกษาหลักสูตรและความต้องการของครูและนักเรียน กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมาย วางแผนร่วมกันระหว่างผู้ให้และผู้ให้บริการกำหนดโครงการ กิจกรรม การจัดหรือหาแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนปฏิบัติงาน และการวางแผนการใช้นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียน และครูผู้สอนใช้แหล่ง

เรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่นร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรพื้นฐานของโรงเรียนมอบหมายให้ดำเนินการวางแผน ดังนี้ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ทั้งในระดับ โรงเรียนและระดับท้องถิ่น ตลอดจนถึงการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนั้นการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนควรมีแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยโรงเรียนจะต้องมีการจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับบุคลากรในโรงเรียน พาไปทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นจัดศูนย์วิทยากรรวบรวมความรู้ไว้ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง จัดการแข่งขันประกวดการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการใช้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินและติดตามผลการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การนำข้อมูลจากการสำรวจแหล่งรู้มาจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ รูปแบบข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่นสามารถจัดทำได้ตามความต้องการของผู้ใช้และประเภทของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

- 1) จำแนกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้
- 2) จำแนกตามสาระการเรียนรู้/กลุ่มวิชา

การจัดทำสารสนเทศจำแนกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถใช้แบบสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในท้องถิ่นอย่างละเอียด สำหรับครูผู้สอนและ ผู้เรียนนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

2. การดำเนินการ (do) การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ การปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าต่อผู้เรียนมากที่สุด โรงเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) การปฏิบัติใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
- 2) การปฏิบัติใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน
 - ก. การเตรียมการ
 - ข. การประสานงาน
 - ค. การปฏิบัติ
 - ง. การประเมินผลและสรุป

3. การประเมินผล (Check:C) การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการใช้แหล่งเรียนรู้จะต้องมีการตรวจสอบหรือประเมินควบคู่กันไป มีวัตถุประสงค์พิจารณารายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มวิชาต่างๆ เพื่อรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ สถิติการใช้ทรัพยากร

สารสนเทศที่ให้บริการ รวมทั้งอุปสรรคปัญหาให้โรงเรียนพิจารณาเพื่อสรุปผลรายงานพร้อมด้วยข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข เพื่อประกอบการวางแผนงานและโครงการในปีต่อไปและเพื่อให้ทราบความสำเร็จในการดำเนินงาน หรือประเมินผลเป็นระยะๆ โดยวิเคราะห์ผลว่าประสบ หรือไม่ หรือยังมีปัญหาข้อบกพร่องอย่างไร การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อาจทำได้ 3 ลักษณะคือ การประเมินก่อนการใช้แหล่งเรียนรู้ การประเมินระหว่างการใช้แหล่งเรียนรู้ การประเมินหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการดำเนินงานในโรงเรียนมีขั้นตอนการตรวจสอบดังนี้ กำหนดกรอบการประเมิน การประเมินผล การสรุปผล และจัดทำรายงาน สำหรับวิธีการและหลักการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ นั้นต้องอาศัยข้อมูลที่รวบรวมไว้ และใช้วิธีการหลากหลายวิธีและต้องมีหลักการและแนวทางในการประเมิน คือ 1) การประเมินผลร่วมกันให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด 2) การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 3) คุณค่าของการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ที่การนำผลการประเมินไปใช้พัฒนา และปรับปรุงให้ดีขึ้นและเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่แล้มา

4. การปรับปรุงแก้ไข (Action) การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการหรือการปฏิบัติเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยโรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ และบทบาทหรือแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน นำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ อาจกล่าวได้ว่าแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเมื่อผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าแล้วจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ดังนั้นเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคจากการศึกษาข้อมูลต้องวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือหากประสบผลสำเร็จก็วางแผนปรับปรุงให้ได้ผลดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ

วิจิตร ศรีสอาน (2532:5) ได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านการบริหารงาน คือ บุคลากร เงิน วัสดุ และการจัดการบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรอื่นๆ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียนและชุมชน

2. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เช่น อุทยานการศึกษา พิพิธภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ ศูนย์วิทยากร แหล่งธรรมชาติ ห้องเรียนวัฒนธรรม ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ ฯ

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

นับตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งแหล่งเรียนรู้กันอย่างจริงจัง จนปรากฏเป็นรูปธรรมใน ปี ค.ศ. 1960 ในต่างประเทศ และประเทศไทยได้มีการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 มา นั้น ได้มีการวิเคราะห์เห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้หรือศูนย์วิชาการต่างๆ อาทิ ห้องสมุด ห้องศูนย์พัฒนา วิชาการอันเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนและประชาชนมีพัฒนาการค่อนข้างช้า ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาสำคัญ 5 ประการ กล่าวคือ

1. ด้านการเงิน ปัญหานี้ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญเพราะการขาดแคลนเงินทำให้เกิด ปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องคุณภาพของบุคลากร ปัญหาเรื่องคุณภาพ และ ปริมาณของวัสดุค้ำคว้า เป็นต้น

ปัญหาเรื่องการเงินนี้เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุคือ

1) โรงเรียนมีระบบการจัดสรรเงินให้แก่แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนไม่เหมาะสม
 2) โรงเรียนกำหนดงบประมาณต่อปี ให้แก่แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนไม่แน่นอน
 3) โรงเรียนจัดสรรเงินให้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์การศึกษาค้ำคว้าขาดตอน

4) ผู้บริหารและครูไม่ตระหนักถึงบทบาทของแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีต่อการ เรียนการสอน จึงไม่สนับสนุนงานของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเท่าที่ควร

2. ด้านวัสดุอุปกรณ์แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ศูนย์กีฬา นันทนาการ แหล่งข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ ยังขาดแคลน วัสดุ-อุปกรณ์สำหรับการศึกษารเรียนรู้ที่ จำเป็น จากรายงานครูและรายงานการศึกษาหลายปีที่ผ่านมา พบว่าวัสดุการเรียนรู้อ่างๆ ในแหล่ง เรียนรู้ของโรงเรียนนอกจากมีไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาแล้ว เช่น ตำรา เอกสารใน ห้องสมุดยัง ค่อยคุณภาพทั้งด้านรูปเล่ม วัสดุที่ทำหนังสือลักษณะการพิมพ์ไม่ชัดเจนภาพประกอบไม่สวยงาม ปราศจากศิลปะ ไม่กระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์และสนใจอยากอ่านหนังสือ ส่วนอุปกรณ์ และวัสดุโสตทัศนศึกษามีน้อยมาก เกือบทุกโรงเรียนมีหน่วยโสตทัศนศึกษาแยกออกจากห้องสมุด โรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงสื่อเรียนรู้ต่างๆ ก็แยกออกเป็นหน่วยบริการแหล่งเรียนรู้ต่างหาก ขาดความ เป็นเอกภาพและอาจมีความซ้ำซ้อน

3. ด้านบุคลากร บุคลากรประจำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนน้อย มาก อาจจะเป็นเพราะว่าต้องใช้ความสามารถพิเศษซึ่งค่อนข้างยาก เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ ด้าน โสตทัศนูปกรณ์ ด้านอิเล็กทรอนิกส์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ ทำให้เป็นสาเหตุหลักในการ ขาดแคลนบุคลากรด้านนี้ อีกประการหนึ่งภาระงานสอนของบุคลากรแหล่งเรียนรู้ก็ค่อนข้างมาก เวลาที่จะปฏิบัติงานในการบริการสื่ออุปกรณ์ในแหล่งเรียนรู้มีน้อย

4. ด้านวิธีสอน การใช้กลวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ นั้น ครูจะต้องค้นคว้าเตรียมบทเรียนอย่างละเอียดจึงจะสามารถให้คำแนะนำหรือแนะแนวทางให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองได้ ครูเองจะต้องใช้แหล่งเรียนรู้เป็นและใช้อยู่เสมอจนครูสามารถใช้เครื่องมือช่วยค้นทุกชนิดอย่างชำนาญ หากครูไม่รู้จักใช้เครื่องมือช่วยค้นครูก็จะไม่สามารถค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง จะทำให้ครูเตรียมบทเรียนด้วยความยากลำบาก เมื่อเป็นดังนี้ครูส่วนมากจึงสอนด้วยวิธีป้อนความรู้ให้นักเรียนฟังจากครูเพราะเป็นการสอนที่ง่ายที่สุด เหนื่อยน้อยที่สุด ครูเกือบจะไม่ต้องเตรียมบทเรียนเพื่อกระตุ้นความรู้ของนักเรียนแต่อย่างใดเลย การสอนของครูจึงไม่เอื้อให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

5. ด้านสื่อ สื่อมีหลายประเภทในแหล่งเรียนรู้ ควรคำนึงว่า สื่อชนิดใดเหมาะสมกับสมรรถภาพของผู้เรียน นอกจากสื่อบางประเภทอาจมีราคาแพงมากแต่ใช้ได้นานจะเป็นภาระของชุมชนในการจัดหาและเก็บรักษา อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาสื่อต่างๆ สื่อที่กำหนดไว้ในแหล่งเรียนรู้อาจยังไม่สามารถจัดให้มีครบถ้วน เนื่องจากใช้งบประมาณมากในการหาสื่อเหล่านี้ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในชุมชนที่จะช่วยพัฒนาด้านการศึกษา และเป็นที่คาดหวังว่าถ้าได้รับความร่วมมือกันอย่างจริงจังในอนาคตเราจะได้เห็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เต็มรูปแบบปัญหาเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนในอดีต ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญส่งผลกระทบต่อการบริหารการใช้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน กล่าวคือผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นว่าการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นหัวใจของการศึกษา ไม่ตระหนักว่าแหล่งเรียนรู้มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบและผู้บริหารโรงเรียนมิได้ให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมเท่าที่ควร ตั้งแต่การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2524 เป็นต้นมาเริ่มมีการตื่นตัวให้ความสนใจเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่าเกือบทุกโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศมีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากหลักสูตรได้ระบุความมุ่งหมายไว้ชัดเจนว่า ให้นักเรียนฝึกการเรียนรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนถึงแม้ว่าเกือบทุกโรงเรียนจะมีแหล่งเรียนรู้สำหรับค้นคว้าก็ตาม โรงเรียนส่วนมากยังใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ไม่เต็มที่ที่มีสาเหตุมาจากโรงเรียน หรือแม้แต่ครูเองยังไม่ตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นปัญหาการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้โดยสรุป พบว่า การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้มีปัญหาจาก บุคลากร เงิน วัสดุ และการจัดการบุคลากร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ดังนั้นโรงเรียนจะต้องมีการจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคลากรในโรงเรียน พาไปทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ส่งเสริมให้ร่วม

กิจกรรมกับหน่วยงานอื่นจัดศูนย์วิทยากรรวบรวมความรู้ไว้ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง จัดการแข่งขัน ประกวดการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การประเมินและติดตามผลการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ พอสรุปได้ว่า การจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนภายใต้วงจรคุณภาพเดมिंग ต้องคำนึงถึงนโยบายของโรงเรียน เป้าหมายของโรงเรียน และการจัดการในด้านต่างๆ การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน โดยจัดการระดมทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในโรงเรียน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียนและในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ร่วมกันสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน และชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ จากนั้นการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนต้องเกื้อหนุนส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กิจกรรมการเรียนรู้จึงต้อง เชื่อมต่อสภาพจริงในชีวิตจริงในชุมชนและท้องถิ่นของผู้เรียน โดยมีการจัดการการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ขึ้นการวางแผนจึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้แผนการจัดการที่ดีและสมบูรณ์ที่สุด การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพจะทำให้การดำเนินกิจการศึกษาศาสตร์ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วย โดยเริ่มขั้นตอนแรก คือ การศึกษาหลักสูตรและความต้องการของครูและนักเรียน กำหนด ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย วางแผนร่วมกันระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ กำหนดโครงการ กิจกรรม การจัดแหล่งเรียนรู้จัดทำแผนปฏิบัติงาน และการวางแผนการใช้ นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนและครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น นำข้อมูลจากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ มาจัดทำสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้ใช้และประเภทของแหล่งเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าต่อผู้เรียนมากที่สุด การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ จะต้องมีการตรวจสอบ หรือประเมินควบคู่กันไป มีวัตถุประสงค์พิจารณารายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้งอุปสรรคปัญหาให้โรงเรียนพิจารณาเพื่อสรุปผลรายงานพร้อมด้วยข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ดีขึ้นหรือประสบผลสำเร็จก็วางแผนปรับปรุงให้ได้ผลดี นับเป็นการจัดการที่ไม่หยุดนิ่งต้องมีการจัดการเพื่อพัฒนางานอย่างมีระบบหมุนเวียนไปอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด

2.3 การจัดการการศึกษาสงเคราะห์

การจัดการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเป็นเรื่องสำคัญที่ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายของรัฐมาอย่างต่อเนื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสทางให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้ รวมทั้งเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 บัญญัติให้บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางจิตสติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือผู้ด้อยโอกาส มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

การศึกษาเป็นสิทธิอันพึงมีพึงได้สำหรับเด็กด้อยโอกาสเพื่อให้ได้มีโอกาสพัฒนาเต็มศักยภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเข้มแข็ง โดยไม่เป็นภาระกับรัฐมากนัก ต้องจัดการศึกษาแบบเสมอภาคทั่วถึงและเป็นธรรม เหมาะสมและหลากหลายสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของเด็กในแต่ละประเภท รัฐจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กกลุ่มพิเศษนี้ โดยได้ออกกฎหมายและกำหนดเป็นนโยบายต่างๆ ดังนี้

นโยบายข้อ 1

บริการการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหลักการสิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

นโยบายข้อ 2

จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส โดยต้องบูรณาการทั้งด้านวิชาการ ด้านศิลปกรรม จริยธรรม และด้านทักษะการดำรงชีวิตในสัดส่วนที่เหมาะสม และมีมาตรฐานคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในระบบปกติ

นโยบายข้อ 3

ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทรัพยากรเพื่อการศึกษาและปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเด็กด้อยโอกาสแต่ละประเภท เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

นโยบายข้อ 4

จัดระบบการบริหารจัดการ ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

นโยบายข้อ 5

สร้างและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสให้มีศักยภาพ และความพร้อมในการจัดการศึกษา และสามารถให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันการณ์

ความเป็นมาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จัดขึ้นเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กที่ยากไร้ ด้อยโอกาสทางการศึกษา และอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ เช่น เด็กในชนบทห่างไกลและทุรกันดาร เด็กชาวเขา เด็กชาวเรือ เด็กเร่ร่อน เด็กในชุมชนแออัด บุตรผู้ป่วยโรคเรื้อน เด็กที่ได้รับผลกระทบ จากโรคเอดส์ บุตรหลานของผู้ที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติและอื่นๆ อย่างทั่วถึงให้มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามควรแก่วัย มีความรู้ทักษะวิชาชีพที่เหมาะสมแก่วัยและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่ถูกต้อง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม สงวนรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีความสำนึกในความเป็นไทย และเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา เป็นการศึกษภาคบังคับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2464 เพื่อบังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุ 7 ปี บริบูรณ์เข้าเรียนในโรงเรียนจนกว่าจะมีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ และตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีการยกเว้นสำหรับเด็กที่พิการบกพร่องในส่วนของร่างกาย กำลังความคิด หรือเด็กที่มีที่พักอาศัยไกลจากโรงเรียนเกินกว่า 3,200 เมตร ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้มีการยกเว้นแก่เด็ก 4 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่บกพร่องในส่วนร่างกายและกำลังความคิด เป็น โรคเรื้อรัง หรือโรคติดต่อ
2. เด็กที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าเกิน 2,000 เมตร หรือไม่สามารถไปถึงโรงเรียนได้ด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง
3. เด็กที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทุพพลภาพไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพและไม่มีผู้อื่นเลี้ยงแทน
4. เด็กที่มีความเป็นอยู่ไม่เหมาะสมที่จะเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2496 นายอภัย จันทวิมล อธิบดีกรมสามัญศึกษาในขณะเป็นผู้ริเริ่มและได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2496

โดยมีความมุ่งหมายในครั้งแรก 4 ประการคือ

1. เพื่อให้เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาโดยเฉพาะผู้ที่มีบ้านอยู่ห่างจาก โรงเรียนเกินกว่า 2,000 เมตร ซึ่งได้รับการยกเว้นในขณะนั้น ได้เข้าเรียนแบบอยู่

เป็นประจำ ให้ความรู้อย่างน้อยในระดับการศึกษาภาคบังคับ และได้รับการฝึกด้านวิชาชีพให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในถิ่นกำเนิดของตนเอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลของประเทศได้ด้วย

2. เพื่อให้รู้จักหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ที่เน้นในเรื่องนี้ เพราะเด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนมาก อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหา จึงจำเป็นต้องสร้างความสำนึกในหน้าที่ที่พึงประสงค์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

3. เพื่อสร้างผู้ที่จะนำความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้กลับไปสู่ท้องถิ่น และสามารถเป็นสื่อกลาง

4. เพื่อให้รู้จักรักษาและซาบซึ้งในคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้กับบุคคลซึ่งไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การให้บริการทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจพิจารณาจำแนกเด็กได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1. เด็กปกติทั่วไป 2. เด็กซึ่งบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพที่เรียกกันทั่วไปว่า คนพิการ 3. เด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ที่เรียกกันทั่วไปว่าผู้ด้อยโอกาสหรือเด็กด้อยโอกาส 4. เด็กซึ่งมีความสามารถพิเศษเด็กด้อยโอกาสในบริบทการให้ความช่วยเหลือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในสภาพความเป็นจริงในสังคมจะมีเด็กด้อยโอกาสอยู่ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศ นั้น อาจจำแนกเด็กด้อยโอกาสตามสภาพการให้ความช่วยเหลือได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. เด็กด้อยโอกาสที่สามารถเรียนในสถานศึกษาปกติทั่วไปที่อยู่ใกล้บ้าน
2. เด็กด้อยโอกาสที่สามารถเรียนในสถานศึกษาปกติทั่วไปที่อยู่ใกล้บ้าน แต่ไม่สามารถเดินทางไป – กลับ ต้องอยู่ประจำพักนอนที่สถานศึกษา

3. เด็กด้อยโอกาสที่อยู่สภาพยากลำบาก มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ ส่งเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

เด็กกลุ่มนี้คือเป้าหมายบริการของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จะได้รับการช่วยเหลือจัดที่พักให้อยู่ประจำ จัดเลี้ยงอาหาร 3 มื้อ มีเครื่องแต่งกายนักเรียนประจำให้ มีวัสดุเครื่องใช้ส่วนตัว นักเรียนประจำให้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้เช่นเดียวกับสถานศึกษาปกติทั่วไป

แต่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ ให้เด็กมีความรู้พื้นฐานวิชาชีพเมื่อจบหลักสูตรไปแล้ว สามารถไปประกอบวิชาชีพ มีงานทำ มีรายได้ พึ่งพาตนเองได้

2.4 สภาพทั่วไปของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ปัจจุบันมีสถานภาพเป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในด้านการบริหารงานสถานศึกษาและการบริหารงานบุคคลและรับรองนโยบายแผนงานและงบประมาณจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีจำนวน 50 โรงเรียน ใน 42 จังหวัด โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 25 โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 25 โรงเรียน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท จากทั่วประเทศเข้าเรียนในทุกระดับการศึกษา (อนุบาล- ม. ปลาย) และรับเด็กพิการเรียนร่วมแบบโรงเรียนประจำ เน้นการเรียนวิชาชีพมุ่งฝึกฝนนักเรียนด้อยโอกาสให้พึ่งตนเองได้ มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำชุมชนท้องถิ่น ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต (รับเด็กด้อยโอกาสที่มีผลการเรียนดี) จำนวน 25 โรงเรียน ใน 23 จังหวัด

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนตามโครงการพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จัดตั้งขึ้นในรูปแบบโรงเรียนประจำ เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์เยาวชนที่มีฐานะยากไร้ทางเศรษฐกิจและสังคม และได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ตลอดจนจนเป็นการสร้างเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2531 มีจำนวน 25 โรงเรียน ใน 22 จังหวัด

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารและการจัดการในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2550

จากระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้การดำเนินการรับนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สอดคล้องกับหลักการในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ข้อบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่ง พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเห็นสมควรวางระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยการรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียน

ศึกษาสงเคราะห์ การรับนักเรียน หมายถึง การรับผู้ด้อยโอกาสเข้าเรียนในทุกระดับชั้นของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 ถึง ราชประชานุเคราะห์ 43 รับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล และชั้นประถมศึกษา ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดการศึกษาแบบอยู่ประจำ ส่วนของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมนีย์เขต จังหวัดกาญจนบุรี รับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดการศึกษาแบบอยู่ประจำ โดยรับเด็กด้อยโอกาสที่เรียนดีด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จากพื้นที่ทั่วประเทศ

นักเรียนด้อยโอกาส หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย จำแนกได้ 10 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก
2. เด็กเร่ร่อน
3. เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก
4. เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือเด็กกำพร้า
5. เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
6. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
7. เด็กในชนกลุ่มน้อย
8. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
9. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ
10. เด็กในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อมูลโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ / โรงเรียนศึกษาราชประชา แบ่งตามเขตพื้นที่ ประจำปีการศึกษา 2551 มีดังนี้

โรงเรียนที่จัดการศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีจำนวน 8 โรงเรียน คือ
กลุ่มที่ 1 ได้แก่

1. โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมนีย์เขต
2. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน
3. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี
4. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย

กลุ่มที่ 2 ได้แก่

1. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท

2. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี
3. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตราด
4. โรงเรียนศึกษาราชประชา 33 (ลพบุรี)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

พิมพา ตามี (2540) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านเงินและด้านแรงงาน เพื่อปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การเป็นวิทยากรพิเศษ

สมใจ แซ่โจ้ว (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนวัดชนะสงครามและโรงเรียนวัดบูรณาวาสกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักของการจัดการศึกษานอกสถานที่คือค่าใช้จ่ายโดยเฉพาะค่ายานพาหนะ ทั้งนี้เพราะสถานที่ที่ไปศึกษาอยู่ห่างไกล สิ่งที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือ คือ การจัดบริการยานพาหนะในการไปศึกษานอกสถานที่และการติดต่อแหล่งทรัพยากรที่จะไปศึกษา

วรพจน์ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

1.1 สภาพการใช้สื่อในการสอน โดยภาพรวมของครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่า มีสภาพการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสื่อประเภทสิ่งพิมพ์และสื่อประเภทไม่ใช้กับเครื่องฉายอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพการใช้สื่อการสอนของครูโดยภาพรวม ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่า สภาพการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสื่อประเภทใช้กับเครื่องฉายอยู่ในระดับน้อย

1.2 ความต้องการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่าความต้องการใช้สื่อการสอนทุกประเภทอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการในการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

พิเศษอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่า ความต้องการใช้สื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นสื่อประเภทเครื่องเสียงอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ปัญหาการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ความต้องการใช้สื่อในการสอน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษไม่แตกต่างกัน

2.3 ปัญหาการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษไม่แตกต่างกัน แต่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหา ด้านอาคารสถานที่มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิสากุล กองทองนอก (2543:132 – 141) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นงานธุรการ การเงินและพัสดุ อยู่ในระดับน้อย และในส่วนข้อของงานวิชาการงานบุคลากร งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานด้านหลักสูตรและงานด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย สำหรับวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมมีวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้โดยอ้อมมากกว่าโดยตรง โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษา มีวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานอาคารสถานที่ งานด้านหลักสูตรและงานด้านการเรียนการสอน ส่วนงานกิจการนักเรียน มีวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้โดยตรงมากกว่าโดยอ้อม

ศรินทร์ กุศลวงศ์ (2544) ได้ศึกษาการใช้อุทยานการเกษตรเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ พบว่า แหล่งศึกษาที่นักเรียนเข้าไปใช้มากคือ ห้องสมุดเกษตร ห้องเรียนเกษตร และบริเวณปลูกไม้ดอกไม้ประดับ โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการปฏิบัติจริง มีการจัดทำใบความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่แสดงไว้เป็นจุดศึกษาในอุทยานการเกษตร และให้มีการจัดทำการเกษตรครบวงจร ตั้งแต่ลงมือปฏิบัติจนถึง

การจำหน่าย รวมทั้งการจัดหาพันธุ์ไม้มาจำหน่ายด้วย นอกจากนี้ นักเรียนจะเข้าไปเพื่อการพักผ่อน นักเรียนเข้าไปอย่างมีความสุขเนื่องจากบรรยากาศภายในมีความร่มรื่น

ภษิต บุญมงคล (2544:80 – 81) ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำพูน พบว่า

1. การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทุกประเภทเพื่อจัดการเรียนการสอนทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอรอบนอก อยู่ในระดับปานกลาง

2. การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการเรียนการสอน เกือบทุกประเภท ระหว่างโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอรอบนอกไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประเภทเอกสาร สิ่งพิมพ์เทคโนโลยี โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตทั้งสอง มีระดับการใช้แตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองใช้มากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอรอบนอก

3. ลักษณะปัญหาที่สำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ความจำกัดด้วยงบประมาณค่าใช้จ่าย ความจำกัดเรื่องเวลาในการดำเนินการ และโรงเรียนกับชุมชนขาดการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนร่วมกัน

4. ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ในการแก้ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกับชุมชนควรมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดทำปฏิทินงานให้บุคลากรรับทราบ โดยทั่วกัน และโรงเรียนควรสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทต่างๆ ใ้อย่างชัดเจน

ทวีศักดิ์ หลีหาค (2544) ได้วิจัยเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสังเกตการณ์เรียนและการทำงานของนักเรียน และใช้แบบสัมภาษณ์ ตลอดจนการสอบถามนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า จากการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ตั้งใจเรียนมากขึ้น ได้นำผลการวิจัยไปปรึกษาผู้บริหารเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปหาผลต่อไป การนำผลไปใช้ในการเรียนการสอนโดยใช้แหล่ง

สง่า สุคันธเมศ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ นำไปสู่โครงสร้างทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องพืช พบว่า ด้านทักษะกระบวนการ นักเรียนมีทักษะการคิดการวิเคราะห์ การสังเคราะห์และสร้าง องค์ความรู้ใหม่ ในรูปแบบของโครงงานวิทยาศาสตร์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนมีผลการทดสอบสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญระดับที่ .05 เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้านเจตคติ นักเรียนพอใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการแหล่งเรียนรู้สู่ โครงงานมีความต้องการให้สอนโดยใช้วิธีนี้

มากขึ้น ประสิทธิภาพของแผนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้สู่โครงานวิทยาศาสตร์ ซึ่งสรุปได้ว่าการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้ง 2 เรื่อง

วิทยา บุญศรีนุ้ย (2545) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชากรที่ใช้คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 129 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 รายการ คือ 1) สวนสมุนไพร 2) สวนพฤกษศาสตร์ 3) ป่าธรรมชาติหรืออุทยานแห่งชาติ 4) พิพิธภัณฑ์สถาน เรื่องที่เห็นด้วยอันดับ 1 ของแต่ละรายการ คือ จัดให้มีสวนสมุนไพรขึ้นในโรงเรียน จัดให้มีสวนพฤกษศาสตร์ในบริเวณโรงเรียน จัดให้มีการอนุรักษ์ป่าพานักเรียนไปทัศนศึกษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจากพิพิธภัณฑ์สถาน และเห็นด้วยในระดับมากถึงมากที่สุด จำนวน 2 รายการ คือ 1) สวนสาธารณะ 2) สวนป่าชุมชน เรื่องที่เห็นด้วย อันดับ 1 ของแต่ละรายการ คือ จัดให้มีรายการต่างๆ เพื่อให้เด็กมีโอกาสใช้เวลาหลังเลิกเรียน เล่นดนตรี การละเล่นอื่นๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ จัดให้มีการฟื้นฟูและการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการรักษาความสมดุลเพื่อความยั่งยืนของสภาพแวดล้อมธรรมชาติและเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 รายการ คือ 1) ห้องสมุด 2) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการทางภาษา 3) ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 4) สนามกีฬา 5) แปลงเกษตร เรือนเพาะชำและโรงเรียน เรื่องที่เห็นด้วยอันดับ 1 ของแต่ละรายการ คือ จัดให้มีห้องสมุดที่มีมาตรฐานขึ้นในโรงเรียน ให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางภาษาและคอมพิวเตอร์ จัดให้มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ขึ้นในโรงเรียน มีวัสดุ อุปกรณ์การกีฬาทุกประเภทครบถ้วนเพียงพอพร้อมใช้ตลอดเวลาและมีการบำรุง ดูแลรักษา ซ่อมแซมวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรให้พร้อมใช้ตลอดเวลา

สิริยุพา ศกุนตะเสถียร (2545:93 – 95) ได้ศึกษาการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดำเนินการ การปรับปรุงแก้ไขและการตรวจสอบมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารการใช้แตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลแตกต่างกัน สำหรับความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนต้องการใช้ตรงกันทั้ง 4 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ สถาบัน หน่วยงาน แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี กิจกรรม วัฒนธรรมประเพณี ส่วนแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนผู้บริหารทุกโรงเรียนต้องการใช้ตรงกันคือ ห้องสมุดโรงเรียน และ รองลงมาเป็น สวนสมุนไพร ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการภาษา ห้องแนะแนว พิพิธภัณฑสถานตามลำดับ

นางลักษณ์ วิไลวงศ์เสถียร (2546:79 – 80) ได้ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคกลางพบว่า

1. ครูมีการรับรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง
2. นักเรียนมีการรับรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง
3. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนและการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของครูจำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา พบว่า ครูที่สำเร็จในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แตกต่างกัน
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

สุรศักดิ์ ม่วงสว่าง (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดพื้นที่ การศึกษาชยันต พบว่า ทุกโรงเรียนมีห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบเป็นอันดับแรก คือการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ และการจัดโครงสร้างการบริหารงาน

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Genlken (1994 , p 338 - 4) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่ง ทางใต้ของมลรัฐคาโรไลน่า (Carolina) พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนประสบ

ผลสำเร็จโดยการสนับสนุนของผู้บริหารและการดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญในการจัดหาและรวบรวมวัสดุในห้องสมุดให้ตรงตามหลักสูตรและความสนใจของนักเรียน

Burks (1994 , p . 196) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและการส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่ง ในของมลรัฐเท็กซัสตอนเหนือ (North Texas) พบว่า ครูมีบทบาทต่อนักเรียนในการใช้ห้องสมุด ซึ่งครูจำนวนมากยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าของหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทำให้ขาดการทำงานที่สัมพันธ์กับบรรณารักษ์ ควรมีการประสานงานกันจะทำให้เป็นการส่งเสริมความพร้อมให้สอดคล้องในการนำนักเรียนไปใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอน และเป็นศูนย์การค้นคว้าที่มีประสิทธิภาพ

Kageni และคณะ (2002) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินทัศนคติของนักเรียนที่มีผลต่อการใช้เว็บเป็นแหล่งเรียนรู้ ผลจากการศึกษาพบว่า ความแตกต่างระหว่างชนชาวตะวันตก 2 กลุ่มคือ พวกที่ใช้เว็บกับพวกที่ไม่ใช้เว็บที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพวกที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้กับพวกที่ใช้หนังสือเรียนตามปกติ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างด้านอายุ เพศ วุฒิ การศึกษา ความสามารถมีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้านทำให้สามารถค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตได้ 1 ชั่วโมงต่อวัน เป็นตัวบ่งชี้ด้านทัศนคติของเด็ก จากจำนวนประชากร 127 คน เป็นนักเรียนที่สมัครเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และผลการวิจัยพบว่า ค่าความสัมพันธ์มีความหลากหลาย ความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีผลต่อทัศนคติของนักเรียน ซึ่งให้เห็นว่าจากการใช้ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มทดลอง ผลลัพธ์ที่ได้ในเชิงบวกด้านความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และทัศนคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพศและจำนวนเวลาที่ใช้ในการสืบค้นคว้าหาจากอินเทอร์เน็ต พบว่าทัศนคติในเชิงบวก

Louise และคณะ (1998) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาตรวจสอบประวัติของนักศึกษาแพทย์ เกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนและศึกษารูปแบบของการเปลี่ยนแปลงโดยมีวิธีการใช้เวลามากกว่า 6 เดือนใช้ประชากรจำนวน 116 คน โดยการออกแบบสอบถามแบบ (checklists) เกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียน เครื่องมือที่ใช้แบ่งออกได้ เช่น การพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์คนและสิ่งต่างๆ ระยะเวลาที่ใช้มากกว่า 6 เดือน ผลการวิจัยพบว่า จำนวนเปอร์เซ็นต์แยกตามเครื่องมือได้ดังนี้ คือ ระยะเวลา 64.0 % การพิมพ์ 81.7 % อิเล็กทรอนิกส์ 4.3 % สิ่งต่างๆ 44%/69%/3.9% การใช้มนุษย์เพิ่มขึ้นจาก 29.1 % เป็น 36.6 % การใช้แหล่งเรียนรู้เปลี่ยนแปลงข้อมูลไม่มีผลในทางสถิติไม่มากกว่า 2

John และคณะ (1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ร่วมกันในการใช้เว็บในวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อไม่นานมานี้ นักเขียนหลายคนได้แนะนำหนังสือเกี่ยวกับเทคโนโลยี (ICT) และการเลือกเว็บไซต์ได้ให้ความหมาย การทำให้เพิ่มว่าไม่ใช่แค่การทำงาน

ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงระดับของชั้นเรียนด้วย สื่อเทคโนโลยี (ICT) มีประโยชน์มากมาย โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การเปลี่ยนแปลงของหนังสือเรียน กระดานดำในห้องเรียน เป็นข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับครูและนักเรียน สไตล์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การเตรียมเนื้อหา สำหรับนักเรียนตลอดจนหลักสูตร ในชั้นประถมศึกษาค่าของ (ICT) เชื่อว่าการพึ่งพาตนเองเป็นวิธีการหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มน้ำหนักของเนื้อหาและการไปสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยี (ICT) ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประเทศออสเตรเลีย การใช้อินเทอร์เน็ต ในโรงเรียนต้องมีความร่วมมือกันและกัน มีผู้เกี่ยวข้องคือนักเรียน อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ในการค้นหา การจัดทำหน้าเว็บ และอีเมล โครงการนี้ได้แรงกระตุ้นมาจากนักเรียนและการจัดหาสื่อที่ทันสมัย เพื่อให้การทำงานร่วมกันมีความสำเร็จ เว็บไซต์ของโรงเรียนในออสเตรเลียมีความท้าทาย และเว็บดังกล่าวเป็นเว็บที่จุดประกาย ให้ทีมวิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้สื่อ (ICT) ปัจจุบันการทำงานร่วมกันตามโครงการ ICT มีโอกาสเป็นไปได้สูงยกเว้นของ Wyld คือ ควบคุมโดยสาระวิชาการทำรายงานจากการเรียนรู้พบว่าตอบสนองต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง ได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ร่วมกันตามโครงการการใช้อินเทอร์เน็ต รายงานฉบับนี้ได้ทำการสำรวจนักเรียนในประเทศออสเตรเลียและต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่าการใช้สื่อเทคโนโลยี (ICT) มีคุณค่าอย่างสูงในการเรียนร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ได้วิจัย

Mullins (1999, p 2431 – A) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ พบว่า การไปศึกษานอกสถานที่ เพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำเนินงาน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนวทางในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการเรียนการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ศึกษาตามหัวข้อดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนกลุ่มสาระต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เขตภาคกลาง ในปีการศึกษา 2551 จาก 8 โรงเรียน โดย ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมดมีประชากรศึกษา ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 13 คน จำนวน 8 โรงเรียน รวม 104 คน

ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม จำนวน 8 โรงเรียน รวม 295 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 73 คน จาก 8 โรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 127 คน จาก 8 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 200 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงระดับเดียวเท่านั้น

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงระดับเดียวเท่านั้น

3.3 การสร้างเครื่องมือ

3.3.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

3.3.2 รวบรวมข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาสร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

3.3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาอีกครั้ง

3.3.5 นำแบบสอบถามไป Try-out ก่อนแล้ววิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.972 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่จะนำแบบสอบถามไปใช้

3.3.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการและขั้นตอน ในการปฏิบัติดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการปริญญาโท สาขาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ถึงผู้บริหารของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 200 คน

3.4.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้บริหารของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตให้ข้าราชการครูในสังกัด

3.4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามและตรวจสอบเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืน โดยผู้วิจัยนัดหมายขอรับแบบสอบถามคืนในวันเวลาที่กำหนด จากอาจารย์ที่ติดต่อประสานงานในแต่ละโรงเรียน โดยผู้วิจัยจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ นำแบบสอบถามมาตรวจนับคะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักที่กำหนดไว้ และหาค่าสถิติแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปรผลระดับการปฏิบัติการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง เป็นรายข้อคำถามแต่ละแนวทางที่นำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของ เพ็ญแข แสงแก้ว (2541:205)

ระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้	
ร้อยละ	ระดับมากที่สุดถึงไม่ใช้เลย
	0 20 40 60 80 100
	----- ----- ----- ----- -----
	ระดับมากที่สุด
คะแนน	ระดับมากที่สุดถึงไม่ปฏิบัติเลย
	1 2 3 4 5
5	หมายถึงระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้มากที่สุด (ร้อยละ 81 – 100)
4	หมายถึงระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้มาก (ร้อยละ 61 – 80)
3	หมายถึงระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้ปานกลาง (ร้อยละ 41 – 60)
2	หมายถึงระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้น้อย (ร้อยละ 21 – 40)
1	หมายถึงระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้น้อยที่สุดถึงไม่ปฏิบัติเลย (ร้อยละ 0–20)

การวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation:S.D.) และมีการทดสอบความแตกต่างของสภาพและปัญหาการปฏิบัติการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และกลุ่มพื้นที่ วิเคราะห์โดยใช้ (t-test) และ (F-test) นำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ระดับการปฏิบัติจัดตามค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2535:100) ดังนี้

1.00 - 1.50	ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	ระดับปฏิบัติน้อย
2.51 - 3.50	ระดับปฏิบัติปานกลาง
3.51 - 4.50	ระดับปฏิบัติมาก
4.51 - 5.00	ระดับปฏิบัติมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปรผลระดับการปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง เป็นรายชื่อคำถามแต่ละแนวทางที่นำมาเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของ เพ็ญแข แสงแก้ว (2541:205)

การวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation:S.D.) และมีการทดสอบความแตกต่างของสภาพและปัญหาการปฏิบัติการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ และกลุ่มพื้นที่ วิเคราะห์โดยใช้ (t-test) และ (F-test) นำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ระดับการปฏิบัติจัดตามค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2535:100) ดังนี้

1.00 - 1.50	ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	ระดับปฏิบัติน้อย
2.51 - 3.50	ระดับปฏิบัติปานกลาง
3.51 - 4.50	ระดับปฏิบัติมาก
4.51 - 5.00	ระดับปฏิบัติมากที่สุด

สถิติที่ใช้การวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มใช้ t-test และกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มใช้ F-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลวิจัยในครั้งนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ สภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ การกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนครูหัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง และแบ่งกลุ่มตามพื้นที่โรงเรียนในเขตภาคกลาง โดยใช้สถิติทดสอบ F- test และ t- test ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งของครูผู้สอน และการแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ปรากฏตามตาราง

ตารางที่ 4.1 จำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารโรงเรียน	73	36.5
ครูผู้สอน	127	63.5
รวม	200	100.00
2. ประสบการณ์ในตำแหน่ง ของครูผู้สอน		
น้อยกว่า 6 ปี	43	21.5
6 - 10 ปี	43	21.5
11 - 15 ปี	114	57.0
รวม	200	100.00
3. แบ่งกลุ่มตามพื้นที่		
กลุ่มที่ 1	105	52.5
กลุ่มที่ 2	95	47.5
รวม	200	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 63.5 มีประสบการณ์ในตำแหน่งของครูผู้สอน 11 - 15 ปี ร้อยละ 57.0 และผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มพื้นที่ ในกลุ่มที่ 1 มากกว่ากลุ่มที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 52.5

4.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ สภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ สภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดปรากฏตามตารางต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ในภาพรวม โดยจำแนกเป็นรายด้าน 4 องค์ประกอบ

การจัดการแหล่งเรียนรู้	การปฏิบัติ		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.65	0.65	มาก	1
2. ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ	3.61	0.65	มาก	2
3. ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.35	0.75	ปานกลาง	4
4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.43	0.78	ปานกลาง	3
รวม	3.50	.67	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.2 การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.65), ($\bar{X}=3.61$, S.D.=.65) ตามลำดับ ส่วนในด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$, S.D.=.78), ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามรายชื่อ

ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	การปฏิบัติ		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. วางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.75	0.76	มาก	2
2. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงานการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.84	0.77	มาก	1
3. ผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.63	0.79	มาก	3
4. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆเพื่อกำหนดแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	3.48	0.82	มาก	5
5. จัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อจัดการแหล่งเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งใน โรงเรียนและในท้องถิ่น	3.63	0.81	มาก	3
6. สํารวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ	3.75	0.81	มาก	2
7. สํารวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ	3.47	0.81	ปานกลาง	6
8. วางแผนการใช้ / จัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อเตรียมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร สวนเกษตร ห้องเรียนสีเขียว เป็นต้น	3.75	0.84	มาก	2
9. วางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อเตรียมการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เช่น อุทยาน แหล่งน้ำ สวนพฤกษศาสตร์ โบราณสถาน เป็นต้น	3.59	0.86	มาก	4
รวม	3.65	0.65	มาก	

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้นเรื่องสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและจัดทำเป็นระบบสารสนเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีการปฏิบัติ

อยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงานการจัดการแหล่งเรียนรู้ วางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ สํารวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนและจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ และวางแผนการใช้/ จัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อ เตรียมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร สวนเกษตร ห้องเรียนสีเขียว เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.77), ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.76), ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.81), ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ตามรายชื่อ

ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ	การปฏิบัติ		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. จัดการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้	3.53	0.87	มาก	10
2. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในรายละเอียดของแผนการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้	3.62	0.84	มาก	5
3. ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้	3.58	0.85	มาก	8
4. ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนเพื่อดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	3.71	0.83	มาก	4
5. ประสานกับวิทยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้	3.46	0.84	ปานกลาง	12
6. จัดหาสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีคุณภาพและเพียงพอ เช่น หนังสือ ห้องสมุด เป็นต้น	3.51	0.81	มาก	11
7. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้	3.54	0.83	มาก	9
8. จัดกิจกรรมดูแล บำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการตลอดเวลา	3.73	0.78	มาก	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ	การปฏิบัติ		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
9. ปฐมนิเทศนักเรียนและครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ และให้ใช้แหล่งเรียนรู้ให้เห็นคุณค่า	3.86	3.81	มาก	1
10. แนะนำวิธีการใช้ ระเบียบมารยาท และข้อควรปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน	3.59	0.82	มาก	7
11. ฝึกทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน เช่น ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะกระบวนการคิด ทักษะทางสังคม เป็นต้น	3.74	0.71	มาก	2
12. จัดกิจกรรมดูแล บำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการตลอดเวลา	3.61	0.78	มาก	6
13. จัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้	3.44	0.77	ปานกลาง	13
รวม	3.61	0.65	มาก	

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่องประสานกับวิทยากรในท้องถิ่นเพื่อจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ และจัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา ได้แก่ ปฐมนิเทศนักเรียนและครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ และให้ใช้แหล่งเรียนรู้ให้เห็นคุณค่า ฝึกทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน เช่น ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะกระบวนการคิด ทักษะทางสังคม และ จัดกิจกรรมดูแล บำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการตลอดเวลา ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.81) ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.71) ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.78) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.77)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้
ตามรายชื่อ

ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการ แหล่งเรียนรู้	การปฏิบัติ		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการ จัดการแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนและในท้องถิ่น	3.39	0.82	ปานกลาง	4
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการ แหล่งเรียนรู้	3.33	0.80	ปานกลาง	7
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและ ประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ชัดเจน	3.27	0.87	ปานกลาง	9
4. กำหนดเกณฑ์ในการกำกับตรวจสอบและ ประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.22	0.81	ปานกลาง	11
5. จัดทำเครื่องมือตรวจสอบและประเมินผลการ จัดการแหล่งเรียนรู้	3.47	0.86	ปานกลาง	1
6. จัดทำปฏิทินการกำกับติดตามผลการจัดการ แหล่งเรียนรู้ทั้งใน โรงเรียนและในท้องถิ่น	3.41	0.86	ปานกลาง	3
7. ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่ง เรียนรู้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการใช้แหล่ง เรียนรู้ตามปฏิทิน	3.31	0.86	ปานกลาง	8
8. กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการและ ประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.36	0.87	ปานกลาง	6
9. จัดทำสถิติ ข้อมูล สรุปผลการจัดการแหล่ง เรียนรู้	3.37	0.88	ปานกลาง	5
10. เปรียบเทียบผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนและในท้องถิ่นกับเป้าหมายที่กำหนด	3.26	0.86	ปานกลาง	10
11. จัดทำเอกสารสรุปผลและรายงานผลการ ประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.45	0.87	ปานกลาง	2
รวม	3.35	0.75	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดและรองลงมา คือ จัดทำเครื่องมือตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ จัดทำเอกสารสรุปผลและรายงานผลการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้ และจัดทำปฏิทินการกำกับติดตามผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.86) ($\bar{X}=3.45$, S.D.=0.87) ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.86) ตามลำดับ และข้อที่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กำหนดเกณฑ์ในการกำกับตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.81)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามรายข้อ

ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้	การปฏิบัติ		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน	3.42	0.85	ปานกลาง	3
2. นำผลการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้มาปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามกลุ่มสาระต่างๆ	3.41	0.85	ปานกลาง	4
3. ใช้ข้อมูลผลการจัดการแหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆอย่างเป็นระบบ	3.35	0.86	ปานกลาง	7
4. นำผลการวิเคราะห์ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ตามผลการจัดลำดับปัญหาและความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.38	0.86	ปานกลาง	6
5. กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ	3.52	0.86	ปานกลาง	1
6. ให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.50	0.84	ปานกลาง	2
7. นำผลการวิเคราะห์และประเมินที่ไม่บรรลุเป้าหมายการจัดการแหล่งเรียนรู้มาใช้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.40	0.90	ปานกลาง	5
รวม	3.43	0.78	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ให้นักลกรทุกฝ่ายของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้ และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.86) ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.84) ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.85) ตามลำดับ และข้อที่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ใช้ ข้อมูลผลการจัดการแหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.86)

4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามตำแหน่ง โรงเรียนที่ตั้งแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ และ ประสบการณ์ในตำแหน่งครูผู้สอน โดยใช้สถิติทดสอบ F- test และ t - test ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในการจัดการแหล่ง เรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

การจัดการแหล่งเรียนรู้	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร โรงเรียน (n=73)		ครูผู้สอน (n=127)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการจัดการ แหล่งเรียนรู้	3.66	.58	3.64	.68	.20	.84
2. ด้านการนำแผนการจัดการแหล่ง เรียนรู้ไปปฏิบัติ	3.62	.62	3.59	.67	.29	.77
3. ด้านการกำกับติดตามและ ประเมินผลการจัดการแหล่ง เรียนรู้	3.29	.71	3.37	.77	-.68	.49
4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการ จัดการแหล่งเรียนรู้	3.42	.79	3.42	.77	-.03	.97
รวม	3.50	.63	3.51	.68	-.08	.93

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลางไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนจำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง

การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน	ประสบการณ์ในตำแหน่งของครูผู้สอน						F	p
	น้อยกว่า 6 ปี (n=43)		6-10ปี (n=43)		11-15ปี (n=114)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.940	0.594	3.55	0.703	3.490	0.688	5.670	0.004
2. ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ	3.836	0.631	3.577	0.653	3.447	0.673	4.040	0.020
3. ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.677	0.801	3.412	0.695	3.150	0.730	5.789	0.004
4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.786	0.680	3.393	0.737	3.206	0.784	7.001	0.001
รวม	3.812	0.637	3.485	0.668	3.324	0.669	6.266	0.003

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันในทุกด้าน โดยด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้าน

การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ใช้การทดสอบ Scheffe

ประสบการณ์	\bar{X}	ผลต่างการจัดการแหล่งเรียนรู้		
		น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
		3.81	3.48	3.32
น้อยกว่า 6 ปี	3.81	-	0.32	0.48**
6-10 ปี	3.48	-	-	0.16
11-15 ปี	3.32	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนตามประสบการณ์ของครูผู้สอน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูผู้มีประสบการณ์ 11-15 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ใช้การทดสอบ Scheffe

ประสบการณ์	\bar{X}	ผลต่างด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้		
		น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
		3.94	3.55	3.49
น้อยกว่า 6 ปี	3.94	-	0.38	0.45**
6-10 ปี	3.55	-	-	0.06
11-15 ปี	3.49	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามประสบการณ์ของครูผู้สอน

ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูผู้ที่มีประสบการณ์ 11-15 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ใช้การทดสอบ Scheffe

ประสบการณ์ ของครูผู้สอน	\bar{X}	ผลต่างด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ		
		น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
		3.84	3.57	3.44
น้อยกว่า 6 ปี	3.84	-	0.25	0.38*
6-10 ปี	3.57	-	-	0.13
11-15 ปี	3.44	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติตามประสบการณ์ของครูผู้สอน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูผู้ที่มีประสบการณ์ 11-15 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ใช้การทดสอบ Scheffe

ประสบการณ์ ครูผู้สอน	\bar{X}	ผลต่างด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้		
		น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
		3.67	3.41	3.15
น้อยกว่า 6 ปี	3.67	-	0.26	0.52**
6-10 ปี	3.41	-	-	0.26
11-15 ปี	3.15	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามประสบการณ์ของครูผู้สอน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูผู้ที่มีประสบการณ์ 11-15 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ใช้การทดสอบ Scheffe

ประสบการณ์ ของครูผู้สอน	\bar{X}	ผลต่างด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้		
		น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
		3.78	3.39	3.20
น้อยกว่า 6 ปี	3.78	-	0.36	0.48**
6-10 ปี	3.39	-	-	0.18
11-15 ปี	3.20	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ครูผู้สอนประสบการณ์ครูผู้สอนน้อยกว่า 6 ปี ไม่แตกต่างกับ 6-10 ปี ประสบการณ์ครูผู้สอนน้อยกว่า 6 ปีแตกต่างกับ 11-15 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามแบ่งกลุ่มตามพื้นที่

การจัดการแหล่งเรียนรู้	แบ่งกลุ่มตามพื้นที่				t	p
	กลุ่มที่ 1 (n=105)		กลุ่มที่ 2 (n=95)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.69	.61	3.60	.60	1.06	.28
2. ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ	3.62	.63	3.58	.67	.49	.62
3. ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.33	.71	3.35	.79	-.16	.87
4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้	3.41	.77	3.43	.79	-.11	.91
รวม	3.52	.64	3.49	.69	.03	.76

จากตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลางโดยรวมไม่พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่างเช่นกันทั้งด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้

4.4 ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน โดยการ แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

การวิเคราะห์ ปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนโดยแจกแจง ความถี่ และหาค่าร้อยละในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ การนำ แผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ การกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ และ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการปฏิบัติซึ่งมี คะแนน 1 ถึง 5 และค่า S.D. คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนระดับการปฏิบัติ รายละเอียด ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ตามระดับการปัญหาโดยภาพรวม และ จำแนกเป็นรายด้าน 4 องค์ประกอบ

การจัดการแหล่งเรียนรู้	ปัญหา		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.41	0.96	น้อย	4
2. ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ	2.63	0.87	ปานกลาง	1
3. ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.50	1.01	น้อย	3
4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.62	1.03	ปานกลาง	2
รวม	2.53	.886	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.53$, S.D.=.886) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุง พัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.63$, S.D.=0.87) ($\bar{X}=2.62$, S.D.=1.03) ตามลำดับ และ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =2.50, S.D.=1.01) (\bar{X} =2.41, S.D.=0.96) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ การจัดการแหล่งเรียนรู้ ภาพรวมของปัญหาทั้ง 4 องค์ประกอบ ตามรายชื่อ

ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้	ปัญหา		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D		
ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้				
1. ไม่มีการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.47	1.06	น้อย	9
2. ไม่เข้าใจการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.46	1.03	น้อย	10
3. การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่มี ความสำคัญ	2.29	1.07	น้อย	14
4. บุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.61	1.06	ปานกลาง	4
ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ				
5. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่ง เรียนรู้	3.02	1.19	ปานกลาง	1
6. ทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่ง เรียนรู้ เช่น อาคาร สถานที่	2.80	1.16	ปานกลาง	2
7. ชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการแหล่ง เรียนรู้	2.57	1.00	ปานกลาง	5
8. ครูไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้	2.35	1.04	น้อย	13
9. นักเรียนไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่ง เรียนรู้	2.42	1.00	น้อย	11

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้	ปัญหา		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D		
ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล				
10. ไม่เข้าใจวิธีการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้	2.56	1.05	ปานกลาง	6
11. บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้	2.55	1.09	ปานกลาง	7
12. ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้	2.40	1.14	น้อย	12
ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้				
13. ไม่รู้วิธีการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.51	1.21	ปานกลาง	3
14. ไม่มีงบประมาณในการปรับปรุงในการจัดการแหล่งเรียนรู้	2.74	1.04	ปานกลาง	8
รวม	2.53	.88	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ เช่น อาคาร สถานที่ ไม่มีงบประมาณในการปรับปรุงในการจัดการแหล่งเรียนรู้ บุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่เข้าใจวิธีการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ ไม่รู้วิธีการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.02$, S.D.=1.19) ($\bar{X}=2.80$, S.D.=1.16) ($\bar{X}=2.74$, S.D.=1.21) ($\bar{X}=2.61$, S.D.=1.06) ($\bar{X}=2.57$, S.D.=1.00) ($\bar{X}=2.56$, S.D.=1.05) ($\bar{X}=2.55$, S.D.=1.09) ($\bar{X}=2.51$, S.D.=1.04) ตามลำดับ และข้อปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ไม่มีการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่เข้าใจการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ นักเรียนไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ ครูไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่มีความสำคัญ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.47$,

S.D.=1.06) (\bar{X} =2.46, S.D.=1.03) (\bar{X} =2.42, S.D.=1.00) (\bar{X} =2.40, S.D.=1.14) (\bar{X} =2.35, S.D.=1.04) (\bar{X} =2.29, S.D.=1.07) ตามลำดับ

4.5 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามดังมีข้อเสนอแนะ ในแต่ละด้านมีดังนี้คือ

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคน
ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	26
1. ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณให้เพียงพอต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา	14
2. ควรสำรวจแหล่งเรียนที่มีความพร้อม หรือท้องถิ่นใกล้เคียงที่เอื้ออำนวย มีความต้องการสำหรับนักเรียน ครู และชุมชน	5
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรเน้นที่การนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	2
4. ควรจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์ แจกเอกสารแนะนำ ปฏิทินงาน แจ้งครูและ นักเรียนทราบ	2
5. โรงเรียนให้ความสำคัญต่อแหล่งเรียนน้อย และยังไม่มีการจัดทำโครงการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนทำให้เกิดผลสำเร็จเพียงไม่กี่โครงการ	3
ด้านปฏิบัติตามแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	21
1. ควรจัดทำปฏิทินงาน ขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ วิทยากรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนมาร่วมกันจัดแหล่งเรียนรู้	8
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนเห็นคุณค่าในการใช้แหล่งเรียนรู้ควรให้นักเรียนหรือบุคคลภายนอกเข้าใช้แหล่งเรียนรู้	3
3. มีการบูรณาการแหล่งเรียนรู้กับแต่ละกลุ่มวิชาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	5
4. บุคลากรและนักเรียนไม่กระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ที่จะสร้างและใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้ในบางเรื่อง บางเวลา บางกลุ่มสาระเท่านั้น	5

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคน
ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้	15
1. ติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นระยะๆ และทำอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบ	2
2. มีแบบสอบถามแจกผู้มาเยี่ยมชม หรือนักเรียนให้ประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในด้านคุณภาพและสำรวจ	4
3. จัดทำปฏิทินกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน เกณฑ์การประเมินที่ครอบคลุม	2
4. และสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	2
5. การติดตามและประเมินผลไม่สอดคล้องกับการตัดสินผลหรือเกณฑ์การ	3
6. เรียนรู้ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน	1
7. ออกแบบประเมินผล สุ่มตรวจขอความเห็นนำข้อมูลมาประมวลผล ดูว่ามีอุปสรรคหรือไม่ ข้อเสนอแนะเฉพาะทาง มีการหารือกับผู้ชำนาญการ	1
ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้	30
1. ควรมีงบประมาณให้เพียงพอในการจัดการแหล่งเรียนรู้ การซ่อมบำรุง โดยระดมทุนจากทุกภาคส่วน	14
2. แหล่งเรียนรู้ควรได้รับการดูแลอย่างจริงจัง เพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน	3
3. ฟังข้อเสนอแนะจากแบบประเมินหรือแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับมาปรับปรุงแก้ไข และนำแนวคิดแปลกใหม่จากการศึกษาดูงานมาเสริมสร้าง พัฒนา แหล่งเรียนรู้ให้แปลกใหม่ สะดวกสบายมากขึ้น ควรที่จะเพิ่มเติมให้มีความทันสมัยทางเทคโนโลยี	4
4. ไม่พบความชัดเจนในการปรับปรุง / พัฒนา	3
5. ควรจัดเรียงลำดับปัญหาตามความสำคัญนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่	4
6. ขาดการดูแลเอาใจใส่บำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้บางแห่งใช้งานน้อยไม่คุ้มค่ากับการลงทุน	2

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง แบ่งกลุ่มตามพื้นที่โรงเรียนในเขตภาคกลาง เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีจำนวน 8 โรงเรียน คือ ประชากรศึกษาในการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ 8 กลุ่มสาระ และครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ 8 กลุ่มสาระ โดยผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมดมีประชากรศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 73 คน และ ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระ จำนวน 127 คน รวมประชากรทั้งหมด 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ซึ่งใช้ค่าสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า t-test และค่า F-test นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็น ครูผู้สอน มากกว่า ผู้บริหาร โรงเรียน คือ ครูผู้สอนร้อยละ 63.5 ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 36.5 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 57.0 และผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มพื้นที่ ในกลุ่ม 1 มากที่สุด คือ ร้อยละ 52.5

2. การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดการแหล่งเรียนรู้ การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ การกำกับติดตามประเมินผล การจัดการแหล่งเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมจากสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงานการจัดการแหล่งเรียนรู้ วางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ สืบราชข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ และวางแผนการใช้ / จัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อเตรียมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร สวนเกษตร ห้องเรียนสีเขียว เป็นต้น ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สืบราชข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ

2.2 ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปลูกนิเทศนักเรียนและครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ และให้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเห็นคุณค่า ฝึกทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน เช่น ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะกระบวนการคิด ทักษะทางสังคม และ จัดกิจกรรมดูแล บำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการตลอดเวลา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้

2.3 ด้านการกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากคือจัดทำเครื่องมือตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ จัดทำเอกสารสรุปผลและรายงานผลการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้และจัดทำ

ปฏิทินการกำกับติดตามผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่นและข้อที่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กำหนดเกณฑ์ในการกำกับตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้

2.4 ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่างๆให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้ และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และข้อที่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ใช้ข้อมูลผลการจัดการแหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆอย่างเป็นระบบ

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง และแบ่งกลุ่มตามพื้นที่โรงเรียนในเขตภาคกลาง โดยใช้สถิติทดสอบ F- test และ t - test ตามลำดับ

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ตามความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน ไม่มีความแตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง พบว่าประสบการณ์ในตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน จำแนกตามแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ พบว่าการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง ตามความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนครูหัวหน้ากลุ่มสาระกับครูผู้สอน ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ ปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ การกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการ

จัดการแหล่งเรียนรู้ เช่น อาคาร สถานที่ ไม่มีงบประมาณในการปรับปรุงในการจัดการแหล่งเรียนรู้ บุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่เข้าใจวิธีการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ ไม่รู้วิธีการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ไม่มีการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่เข้าใจการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้นักเรียนไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ ครูไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่มีความสำคัญ

5.2 การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลางสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ จากการเก็บข้อมูลผู้บริหารโรงเรียน รวม 73 คน และ ครูผู้สอนใน รวม 127 คน รวมประชากรทั้งหมด 200 คน เป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี มากที่สุดร้อยละ 57.0

จากการศึกษาสภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบนั้น ได้แก่ การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ การกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่า ด้านของสภาพในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ก็เป็นไปตามแนวปฏิบัติการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่นของกรมสามัญศึกษา (2544 : 42-59) กล่าวว่าโรงเรียนต้องมีการกำหนดนโยบายและมาตรการผ่านหมวดวิชา โดยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผน สำรวจ และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและท้องถิ่นแล้วนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาและกลุ่มสาระวิชาต่างๆ

เพื่อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากข้อมูลในการศึกษานี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องปฏิรูปโรงเรียนทั้งระบบ โดยเฉพาะการปฏิรูปครู ปฏิรูปหลักสูตร และปฏิรูปการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพพร้อมรับการประเมินจากภายนอกนั้น แหล่งเรียนรู้เป็นตัวบ่งชี้ในมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาประเด็นหนึ่ง ในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพแก่นักเรียน และสาเหตุที่ทำให้การจัดการแหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่อยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนต้องปฏิบัติตามนโยบายอย่างเร่งด่วน โดยที่ยังขาดความพร้อมใน

ด้านต่างๆ เช่น ด้านบุคลากรไม่เพียงพอ ด้านทรัพยากรไม่เพียงพอ และด้านงบประมาณที่จำกัดต้องมีการบริหารจัดการตามลำดับขั้นตอนและความจำเป็นตามปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยต้องบริหารจัดการให้เหมาะสม จากการศึกษาครั้งนี้ นำระบบการจัดการการจัดการภายใต้วงจรคุณภาพเดมิ่ง (Deming Cycle ; PDCA) มาใช้เป็นแนวทาง พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติปานกลาง แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการวางแผนมากกว่าด้านอื่นๆ เพราะการวางแผนเป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกของงานที่ต้องปฏิบัติก่อนการกิจอื่นๆ ซึ่งต้องทำอย่างถูกต้อง ละเอียด รอบคอบ รัดกุม ถ้าโรงเรียนสามารถวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ก็จะมีคุณภาพ และสาเหตุที่ทำให้ขั้นตอนการวางแผนมีการปฏิบัติมากกว่าขั้นตอนอื่น จากข้อมูลด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงานการจัดการแหล่งเรียนรู้และสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนโรงเรียนและจัดทำให้เป็นระบบ เพื่อการเรียนการสอนจึงสอดคล้องกับ พรพรรษ์ สิริภูวณ (2546 : 12) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียนช่วยอำนวยความสะดวกและชี้แนะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ส่วนการนำด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ พบว่า การปฐมนิเทศนักเรียนและครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้และให้ใช้อย่างเห็นคุณค่า สอดคล้อง กับศรีสกุล วิบูลย์วงศ์ (2544 : 20) กล่าวไว้ว่า การที่โรงเรียนจะใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานั้น โรงเรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนอย่างเพียงพอทั้งในด้านแหล่งเรียนรู้และรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้นั้นๆ การที่โรงเรียนได้ทราบเกี่ยวกับทรัพยากรมากเพียงใด ก็ยิ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการศึกษาได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น หากมีการจัดกิจกรรมดูแลบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการตลอดเวลา เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ หลีหาด (2544) ได้วิจัยเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า จากการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ตั้งใจเรียนมากขึ้น และด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการจัดทำ

เครื่องมือตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ และการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ จะเห็นว่าหากมีการจัดการกำกับติดตาม ประเมินผล พร้อมกับการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดีจะส่งผลเพื่อการเรียนการสอน ที่ทำให้นักเรียนมีแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนทำให้มีผลการเรียนที่ดี สอดคล้องกับ สง่า สุคันธเมศ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ นำไปสู่โครงสร้างทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องพืช พบว่า ด้านทักษะกระบวนการ นักเรียนมีทักษะการคิดการวิเคราะห์ การสังเคราะห์และสร้าง องค์ความรู้ใหม่ ในรูปแบบของ โครงงานวิทยาศาสตร์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนมีผลการทดสอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ระดับที่ .05 เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้านเจตคติ นักเรียนพอใจในการเรียน วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการแหล่งเรียนรู้ โครงงานมีความต้องการให้สอนโดยใช้วิธีนี้มากขึ้น ประสิทธิภาพของแผนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้สู่โครงงานวิทยาศาสตร์ ซึ่งสรุปได้ว่า การ ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของ โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคกลาง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง การแบ่งกลุ่มพื้นที่ ไม่ต่างกันตรงตามสมมุติฐาน และ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นในการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ต่างกันตรงตามสมมุติฐานเพราะการมี ประสบการณ์ในการทำงานย่อมเกิดการเรียนรู้ในการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้

พร้อมกันนี้ได้ศึกษาการจัดการถึงสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่ง เรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนนั้นพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนได้มีการดำเนินการจัดการ แหล่งเรียนรู้ได้ เพราะมีความเข้าใจถึงการจัดการในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน โดยมีการนำ แผนไปปฏิบัติ แต่ขาดมีการงานแผนในเรื่องของงบประมาณจึงมีการจัดการได้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่ง พบว่าเป็นเพราะขาดงบประมาณในการสนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ผู้บริหารและ ครูก็ยังให้ความสำคัญกับระบบการปฏิบัติงานที่เป็นเสมือนวงจรของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่มีการวางแผน การนำไปปฏิบัติ การกำกับติดตามและการปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับ สุมณ อมรวิวัฒน์ ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติว่า ...แม้คนเราไม่ มีโอกาสเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนเลย เขาก็สามารถดำเนินชีวิตและเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน การทำมาหากินและสิ่งแวดล้อมจากธรรมชาติตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ ที่สอนให้ปรับตัวแก้ไข ปัญหา ที่ต้องมีโรงเรียนอีกเพราะนำความรู้ที่พิสูจน์และสร้างสรรค์ดีแล้วมาช่วยเสริมให้ผู้เรียนรู้

และพัฒนาได้เร็วขึ้น มีหลักสูตร มีสื่อ ครู และการบริหารจัดการที่ดี เกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้เรียน สังคม ประเทศชาติโดยรวม หากจะเกิดผลในการจัดการแหล่งเรียนรู้บางส่วนน้อยไปบ้างเนื่องจาก ขาดงบประมาณ จึงทำให้ขาดการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญหา แก้วเกียร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการจำเป็น ของผู้เรียน สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดหลักสูตร และจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องและสนอง ความต้องการของผู้เรียน หรือชุมชน ที่มีความแตกต่างกันโดยส่งเสริมสนับสนุนให้ครู อาจารย์จัด กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้การศึกษาในปัจจุบันมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยองค์ภายนอกและ ภายในสถานศึกษา ทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น จึงเกิดความชัดเจนใน ระบบภายใต้แนวคิดหลักการบริหารวงจรคุณภาพเดมिंग(Deming Cycle ; PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan : P) การปฏิบัติตามแผน(Do : D) การตรวจสอบประเมินผล (Check : C) การปรับปรุงพัฒนา (Act : A) ที่มีการปฏิบัติในทุกๆด้านของการจัดการศึกษาในทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูผู้สอนก็มีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของงานเช่นกัน ปัญหาที่พบอันดับแรกคืองบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องมาจากการ ปฏิบัติงานต้องมีการ โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลในทุกๆงานของโรงเรียน ต้องมีการศึกษาปัจจัย ในทุกๆด้านจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความจำเป็นการจัดการโดยเฉลี่ยให้มีการพัฒนาได้ทุกงาน อย่างไรก็ตามหากมีงบประมาณในการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอก็จะ ได้ผลคุ้มค่าในการจัดการ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น การสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และจัดทำเป็นระบบสารสนเทศ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งโรงเรียนควรมีการ ปฏิบัติในประเด็นนี้ให้มากยิ่งขึ้นจะทำให้ทราบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นว่ามีแหล่งใดบ้างและควรมี การจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับแหล่งเรียนรู้เมื่อจะนำมาใช้ประโยชน์ก็สามารถค้นหาแหล่ง เรียนรู้จากระบบสารสนเทศได้อย่างสะดวก ทั้งนี้เพราะแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนมีการ เรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง และจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และทัศนคติที่ดี

ต่อสภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดทักษะ และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ ซึ่งสภาวะแวดล้อมดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ของผู้เรียน

2. ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น จัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรมีการจัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้นเพราะเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งซึ่งจะเป็นแนวทางและคู่มือสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานทัดเทียมกัน

3. ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ กำหนดเกณฑ์ในการกำกับตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนควรมีการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้อยู่เป็นระยะๆ โดยเฉพาะการกำหนดเกณฑ์ในการกำกับตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนจะต้องมีเกณฑ์ในการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้การใช้แหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ การใช้ข้อมูลผลการจัดการแหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ อย่างเป็นระบบ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรนำข้อมูลผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ มาใช้อย่างเป็นระบบให้มากขึ้น เพราะจะทำให้การจัดการเรียนการสอนในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

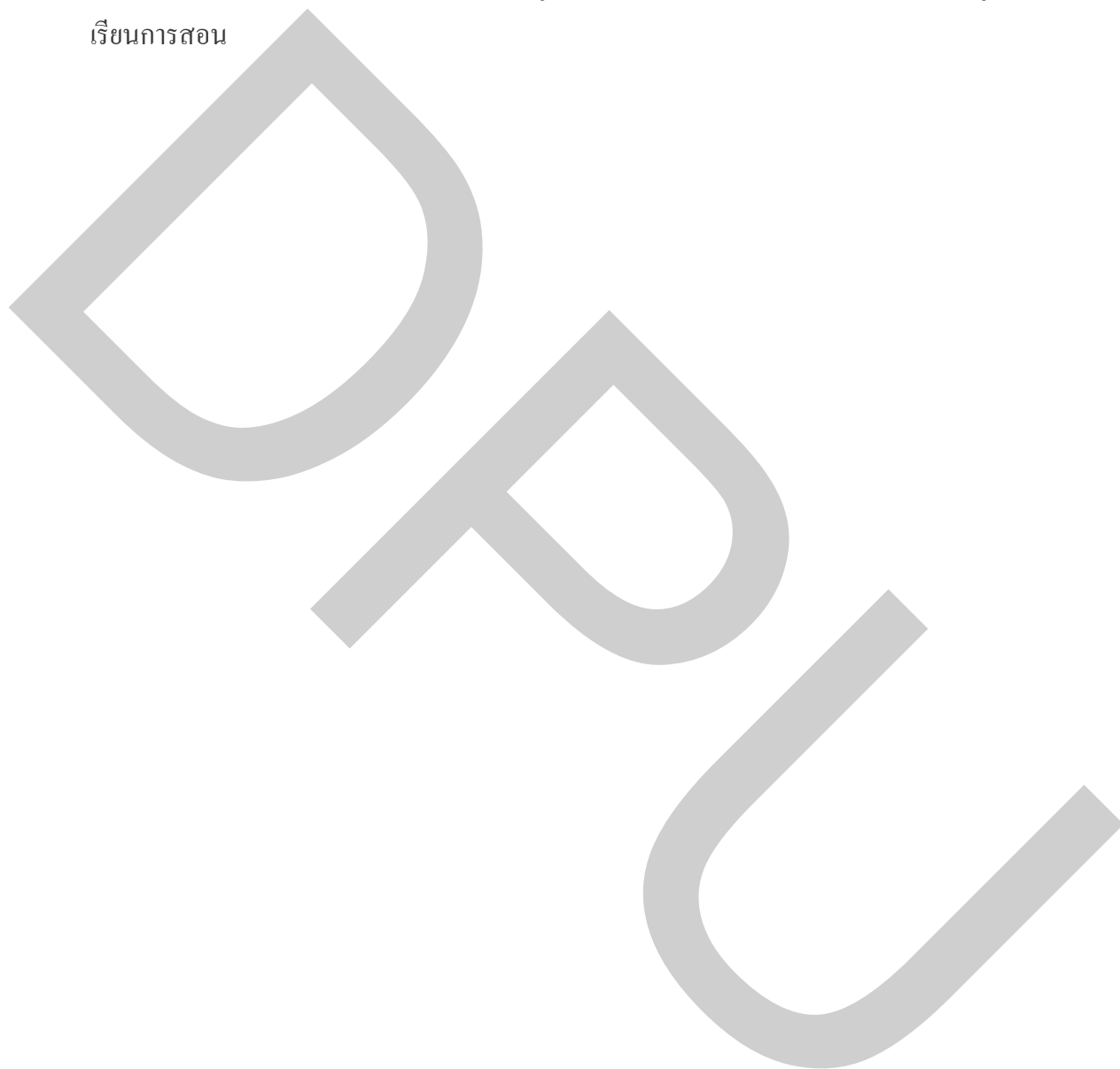
5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

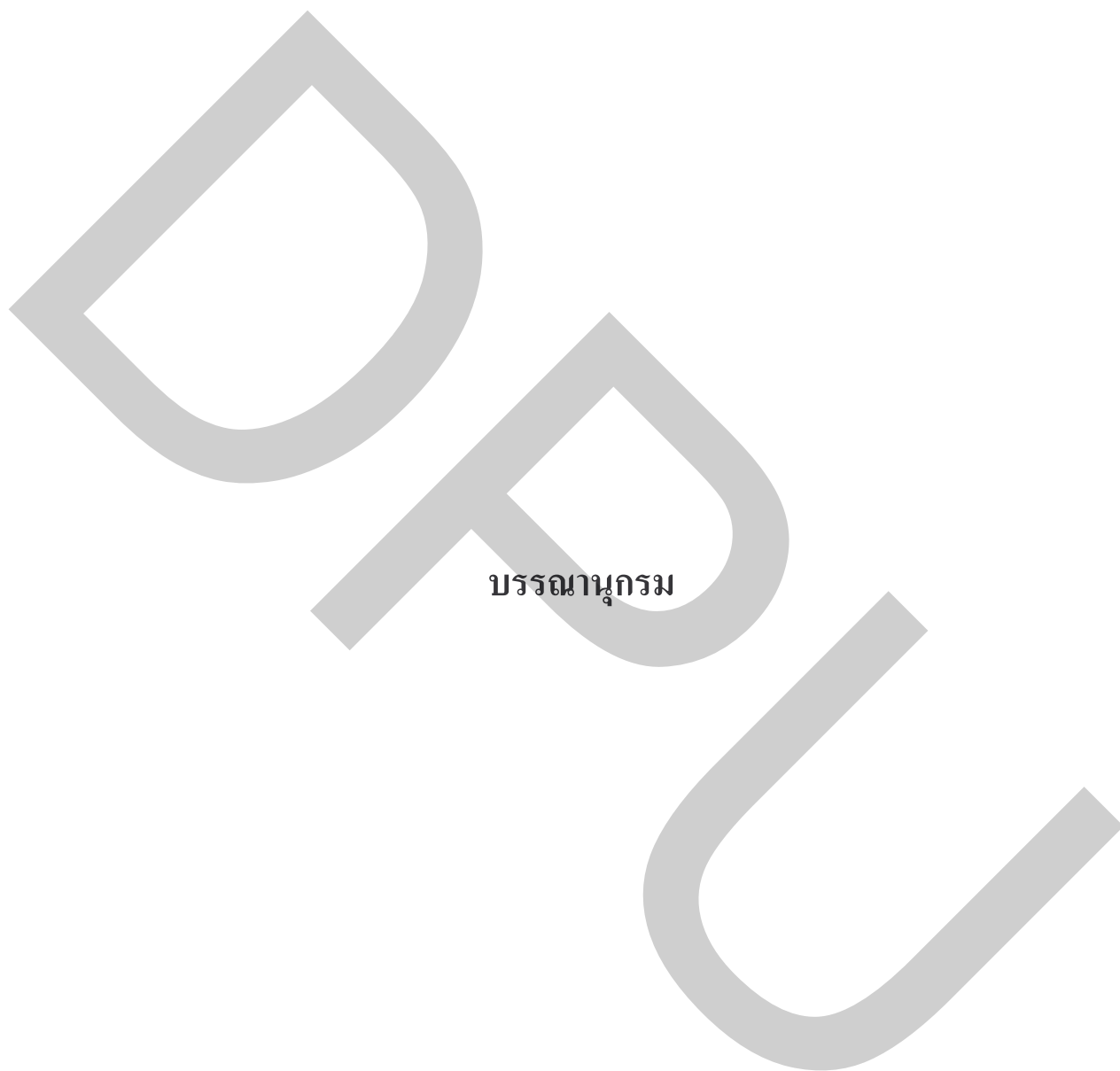
1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์และความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ โดยขยายขอบข่ายงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขวางมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลาย ครอบคลุมมากที่สุด เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย สร้างมาตรการในส่งเสริมสนับสนุน โรงเรียนได้พัฒนาแหล่งการ

เรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นระบบ
เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

3. ควรทำการวิจัยบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการ
เรียนการสอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- _____. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่น เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ทวีศักดิ์ หลีหาต. (2544). การใช้แหล่งเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน. สตูล: โรงเรียนบ้านท่าชะมวง.
- ทศนา เขมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โมเดลชิปปา. ในเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ. นครสวรรค์: สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลาดยาว.
- นาคยา ปิลันธนานนท์และคณะ. (2542). การศึกษามาตรฐาน แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- นิตยา สัมมาพันธ์. (2535). การบริหารคุณภาพแบบญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว
- ประเวศ ะสี. (2541). ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์. (2544). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปัญญา แก้วเกตุ และสุภัทร พันธุ์พัฒนากุล. (2545). การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน. ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พิศวาส ปทุมศรีงสี. (2543). ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21: สหราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2532). ความจำเป็นในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
ลาดพร้าว.

สง่า สุกันธเมศ. (2545). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ นำไปสู่
โครงการวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องพืช. (รายงานการวิจัย).
นครศรีธรรมราช.

สมศักดิ์ สิ้นสุระเวชชัย. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2544). ปฏิรูปการศึกษา : พัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่ง
เรียนรู้สู่มาตรฐาน. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน.
กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ. (2544). คู่มือการพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ:
บริษัทสำนักพิมพ์พัฒนาพานิช.

บทความ

กมล สดประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย. (2540) รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
สหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: อรรถพลการพิมพ์.

กาญจนา कुमारักษ์ และประกอบ कुमारักษ์. (2540). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
ออสเตรเลีย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจลงสู่ระดับสถานศึกษา. (20 เมษายน 2542). เส้นทางปฏิรูป
การศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์. (กันยายน 2541). “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างไร. ปฏิรูปการศึกษา 1,1. หน้า 8.

พรชิตา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. เอกซ์เปอร์เน็ท.
หน้า 89.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พริ้มเพรา คงธนะ. (ตุลาคม 2543). “การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้”. วารสารทาง
วิชาการ. 10 หน้า 2-4.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (มีนาคม 2544). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา
เรื่องบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ : แนวคิดจากองค์กรภาครัฐและเอกชน. กรุงเทพฯ:
เอกสารถ่ายสำเนาเย็บเล่ม.
- ลีปนันทน์ เกตุ. (มีนาคม 2542). “จดหมายแถลงการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์”. 3, 2 หน้า 7.
- สุจิต ศิลารักษ์. (ม.ป.พ.). การจัดการแหล่งวิชาชุมชน (Resource for learning). ม.ป.ป.

วิทยานิพนธ์

- สิริยุพา ศกุนตะเสถียร .(2545). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาบริหารการศึกษา. นครปฐม: สถาบันราชภัฏ
นครปฐม.
- สมใจ แซ่โง้ว. (2541). การศึกษาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดชนะสงครามและโรงเรียนปทุมมาศ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาศิลปศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรพจน์ พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2542). สภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารการศึกษา สาขาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิทยา บุญศรีนุ้ย. (2545). ความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
และชุมชนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบุรี จังหวัด
สุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิสาकुล กองทองนอก. (2543). การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร: สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- นงลักษณ์ วิไลวงศ์เสถียร. (2546). การจัดกระบวนการเรียนการสอนและการรับรู้สภาพแวดล้อมใน
การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคกลาง.
ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพรรษ์ สิริภูวคณ. (2546). ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภายิต บุญมงคล. (2544). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุรศักดิ์ ม่วงสว่าง. (2547). รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่
การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.
นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.

อมรทิพย์ เจริญผล. (2545). การจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สาขาวิชาการ
บริหาร การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พุทธทาสภิกขุ (อ้างถึงใน แหล่งเรียนรู้ยุคปฏิรูปการศึกษา(ตอนที่2)). สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551,
จาก http://www.thaiwisdom.org/p_learn/article_1/article_1n.htm

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. การวิจัยและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สำหรับการศึกษาดลอดชีวิต กรณีศึกษานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและพื้นที่
ใกล้เคียง. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551, จาก

http://www.thaiwisdom.org/p_learn/pon_1/pon_12.pdf

บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้แนวคิดสำหรับองค์กรภาครัฐและเอกชน. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551,
จาก http://www.thaiwisdom.org/p_learn/pol_1.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ทำเนียบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้สำหรับประเทศไทย
บทสรุปของผู้บริหาร. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2548, จาก

http://www.thaiwisdom.org/p_learn/learn_1/learn_11.pdf

แหล่งเรียนรู้ยุคปฏิรูปการศึกษา (ตอนที่9). สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551, จาก

http://www.thaiwisdom.org/p_learn/article_1/article_1v.htm

ปรีวัตร เขื่อนแก้ว. (23 มิถุนายน 2551). สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551, จาก

http://www.wijai48.com/learning_stye/learningstyle.htm

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Burks, Freda Anne Flis. (1994). **Nature and Extent of School Library Use in Selected High School in The Greater Dallas – Fort worth. Texas area.** Eric.

Genlken, Vician Seiber. (1994). **The Rold of the High School Library Media program in Three Nationally Recognized South Carolina Blue Ribbon Secondary School.** [CD. – ROM].

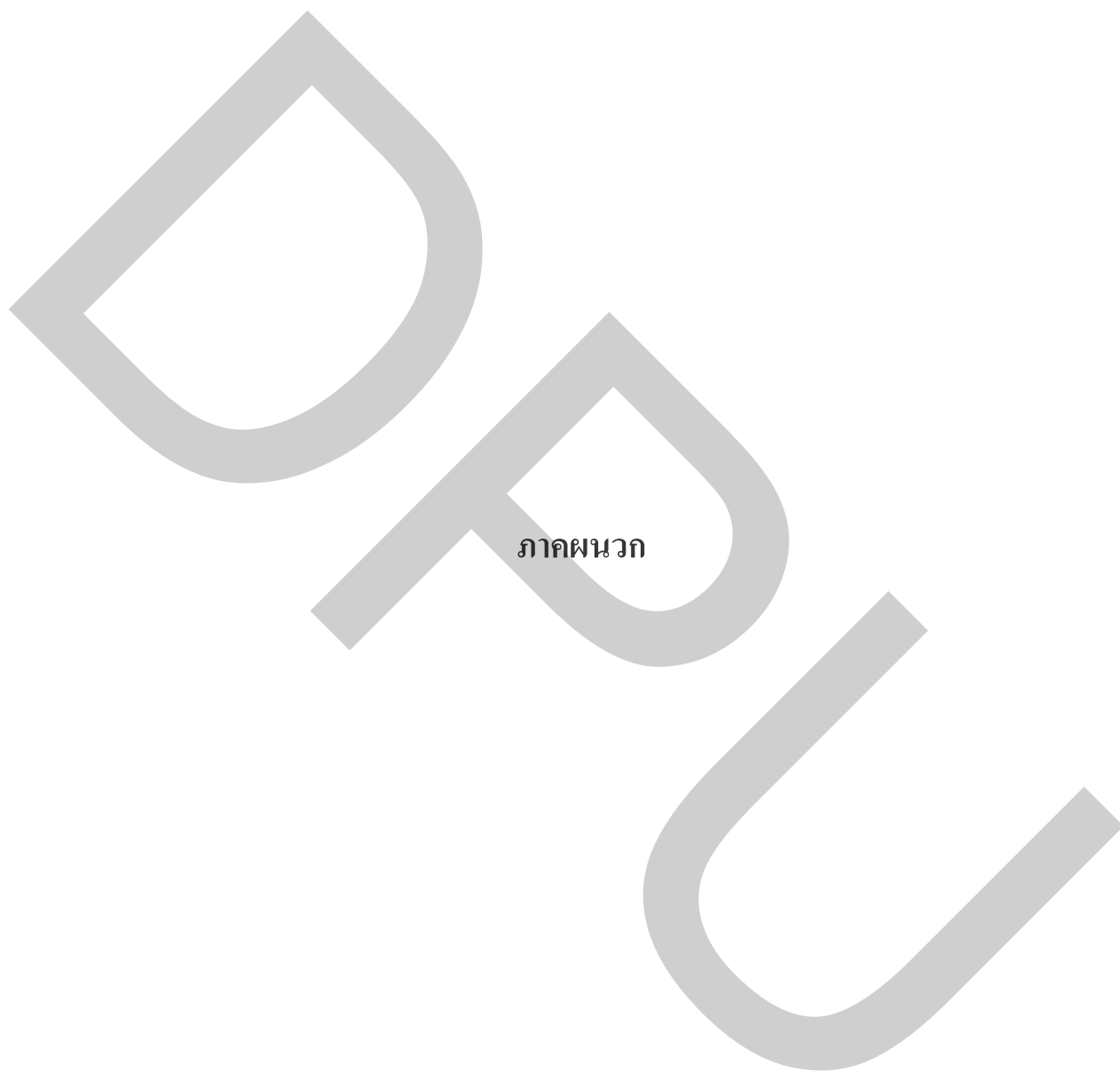
ARTICLES

John, E. and V. Kwan. (1999). “Engancing Collaborative Learning in Primary Education Through the Australian Schools Web Challenge”. **Access Online Pity Limited, NSW Australia.** johne@accessonline.com.au \ Enhancing Collaborative Learning in Primary Education Through the Australian Schools. 04/07/2547.

Kageni, N., R. Smith and C. Isbell. (2002). “Assessing Students Attitudes Towards Web-Based Learning Resources”. **Clemson University (Kenya).** File://A:\ Assessing Students Attitudes towards Web – Based Learning Resources.ht 04/07/2547.

Louise, F.L. and C. Charles. (1998). “Student Information Resource Utilization in Problem-Based Learning”. **Baylor College of Medicine Med Educe.** Online [serial online]1998, 4:7. Available from URL <http://www.utmb.edu/meo/> 04/07/2547.

Mullins, JOUCE A. (1999, January) How field trips natural areas associated with museums, Arborta and Aquaria impact the educational experiences of teachers and students. **Dissertationn Abstracts International.** 59(08), p.2431 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง

คำชี้แจง

1. การวิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลฉบับนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์กรประกอบ จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

1. การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อที่ 1 - 9 จำนวน 9 ข้อ

2. การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ข้อที่ 10 - 22 จำนวน 13 ข้อ

3. การกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อที่ 23 - 33 จำนวน 11 ข้อ

4. การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อที่ 34 - 40 จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์กรประกอบ จำนวน 15 ข้อ ดังนี้

1. การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อที่ 1 - 3 จำนวน 3 ข้อ

2. การนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ข้อที่ 4 - 9 จำนวน 6 ข้อ

3. การกำกับติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อที่ 10 - 12 จำนวน 3 ข้อ

4. การปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อที่ 13 - 15 จำนวน 3 ข้อ

โปรดตอบทุกข้อ คำตอบของท่านจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อนำผลไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านและหน่วยงานแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าคำตอบที่ตรงความเป็นจริงตาม

สถานภาพของท่าน

1. ตำแหน่ง

() ผู้บริหารโรงเรียน

() ครูผู้สอน

2. ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน

() น้อยกว่า 6 ปี

() 6 - 10 ปี

() 11 - 15 ปี

3. แบ่งกลุ่มตามพื้นที่

() กลุ่มที่ 1

() กลุ่มที่ 2

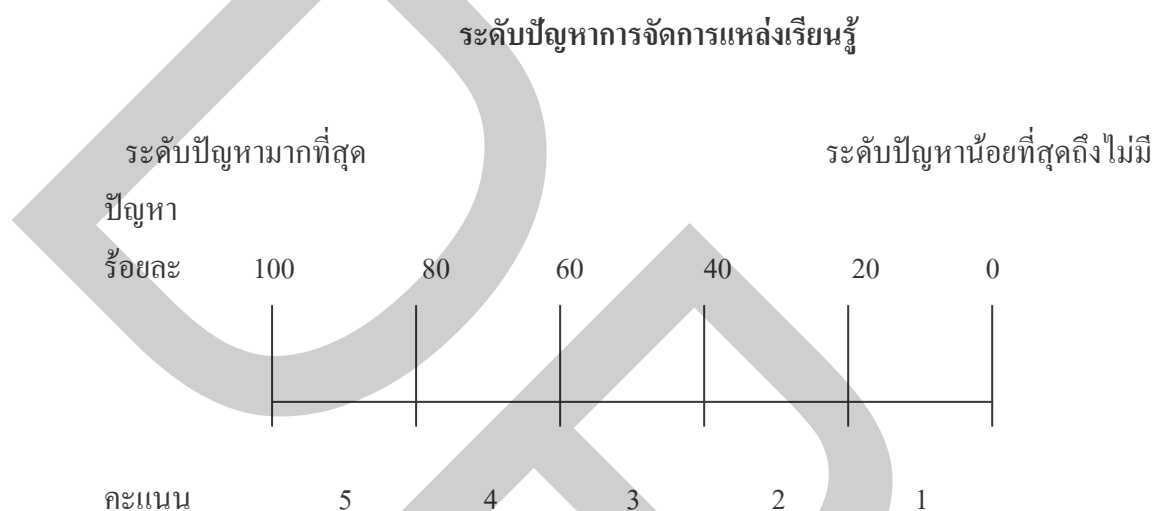
ข้อที่	การจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
7.	วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ					
8.	จัดทำแผนงาน โครงการเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น					
9.	วางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้					
10.	ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในรายละเอียดของแผนการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้					
11.	ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้					
12.	ประสานกับวิทยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้					
13.	จัดหาสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีคุณภาพและเพียงพอ เช่น หนังสือห้องสมุด ฯ					
14.	จัดทำเอกสารประกอบการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้					
15.	ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนเพื่อดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น					
16.	จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้					
17.	ปฐมนิเทศนักเรียนและครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญ ของการใช้แหล่งเรียนรู้และให้ใช้แหล่งเรียนรู้ให้เห็นคุณค่า					
18.	แนะนำวิธีการใช้ ระเบียบมารยาทและข้อควรปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน					
19.	มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
20.	มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง					

ข้อที่	การจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
21.	ฝึกทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เช่น ทักษะกระบวนการกลุ่มกระบวนการคิด ทักษะทางสังคม					
22.	จัดกิจกรรมดูแล บำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่น ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการตลอดเวลา					
23.	ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ใ้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการกำกับติดตามการจัดการแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนและในท้องถิ่น					
24.	กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการ แหล่งเรียนรู้					
25.	กำหนดเกณฑ์ในการกำกับตรวจสอบและประเมินผลการจัดการ แหล่งเรียนรู้					
26.	จัดทำเครื่องมือตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้					
27.	จัดทำปฏิทินติดตามผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งใน โรงเรียนและ ในท้องถิ่น					
28.	ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ตามปฏิทิน					
29.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้					
30.	กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการและประเมินการจัดการ แหล่งเรียนรู้					
31.	จัดทำสถิติ ข้อมูล สรุปผลการจัดการแหล่งเรียนรู้					
32.	เปรียบเทียบผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ใน โรงเรียนและในท้องถิ่น กับเป้าหมายที่กำหนด					
33.	จัดทำเอกสารสรุปผลและรายงานผลการประเมินการจัดการแหล่ง เรียนรู้					

ข้อที่	การจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
34.	ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการจัดการแหล่ง เรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ					
35.	นำผลการวิเคราะห์และประเมินมาปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ กลุ่มสาระต่างๆ					
36.	เก็บข้อมูลจากผลการจัดการแหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่ม ต่างๆอย่างเป็นระบบ					
37.	จัดลำดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ต่างๆ					
38.	กำหนดแนวทางและวางแผนแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ					
39.	ให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข แนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้					
40.	นำผลการประเมินที่ไม่บรรลุเป้าหมายการจัดการแหล่งเรียนรู้มา ใช้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น					

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของโรงเรียน
ศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการ
พัฒนาการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว และแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าโรงเรียนของท่านมีปัญหาในการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนตามประเด็นที่กำหนดต่อไปนี้ ในระดับปัญหามากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหา เพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

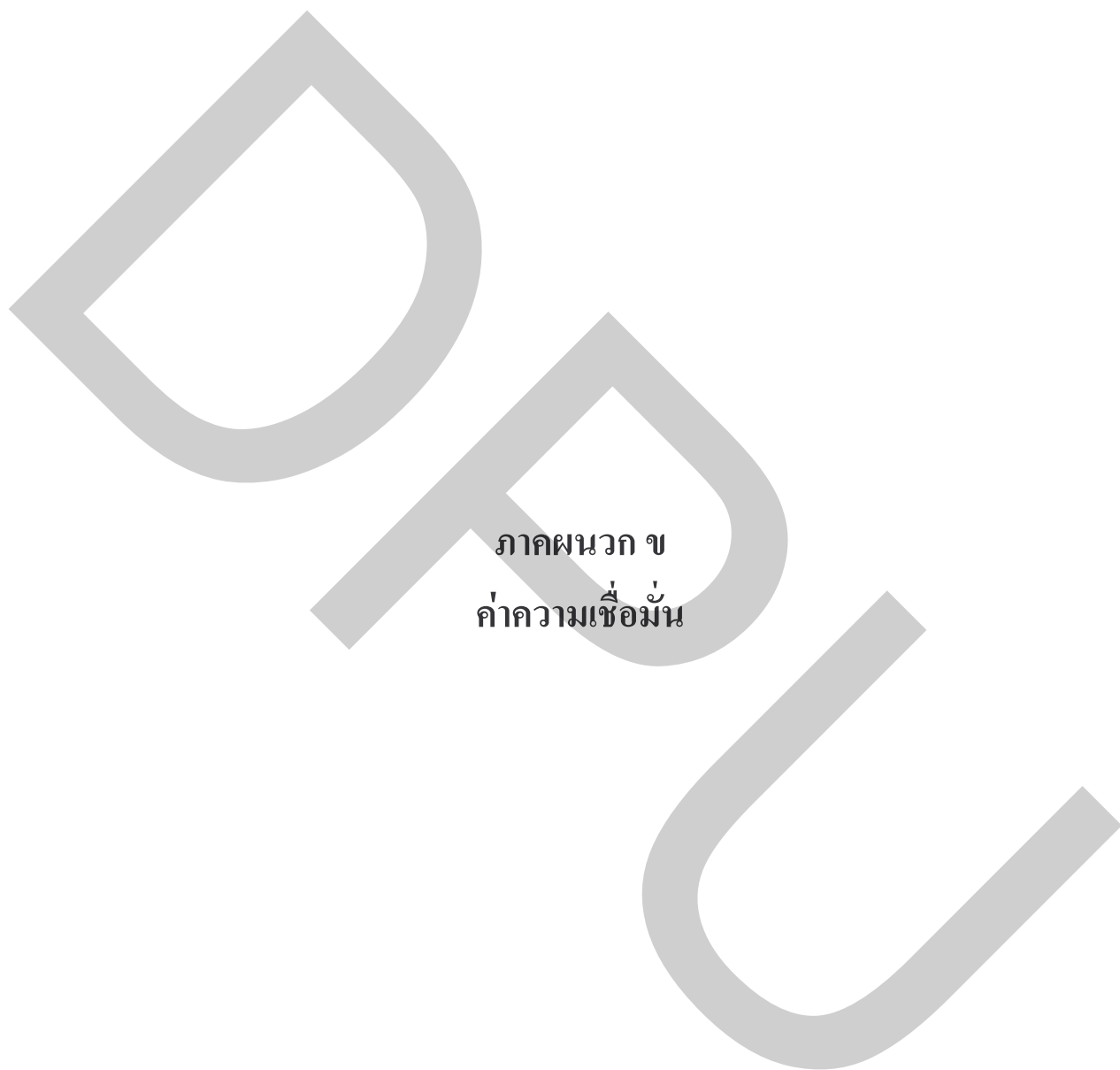
ข้อที่	ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1.	ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่มีการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้					
2.	ไม่เข้าใจการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้					
3.	การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่มีความสำคัญ					
4.	ด้านการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติ บุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้					
5.	งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้					
6.	ทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ เช่น อาคาร สถานที่ เป็นต้น					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
7.	ชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้					
8.	ครูไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้					
9.	นักเรียนไม่ให้ความสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้					
10.	ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่เข้าใจวิธีการติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้					
11.	บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการจัด แหล่งเรียนรู้					
12.	ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการติดตาม และประเมินผลการจัด แหล่งเรียนรู้					
13.	ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่รู้วิธีการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการจัดการแหล่ง เรียนรู้					
14.	ไม่มีงบประมาณในการปรับปรุงในการจัดการแหล่งเรียนรู้					
15.	อื่นๆ ระบุ					

ข้อเสนอแนะการจัดการแหล่งเรียนรู้
ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้
ด้านการปฏิบัติตามแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้
ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้
ด้านการปรับปรุงพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้
ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามนี้

นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่น

ค่าความเชื่อมั่น

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	A1	4.0000	.6794	40.0
2.	A2	3.9000	.6718	40.0
3.	A3	3.5250	.6400	40.0
4.	A4	4.0000	.8165	40.0
5.	A5	3.8250	.7808	40.0
6.	A6	3.9250	.7970	40.0
7.	A7	4.1750	.6751	40.0
8.	A8	4.0000	.7845	40.0
9.	A9	3.8500	.8336	40.0
10.	A10	3.9000	.8102	40.0
11.	A11	3.6750	.7299	40.0
12.	A12	3.7000	.7232	40.0
13.	A13	3.6500	.8336	40.0
14.	A14	3.5250	.8767	40.0
15.	A15	3.5000	.9337	40.0
16.	A16	4.1750	.7121	40.0
17.	A17	3.7500	.7425	40.0
18.	A18	3.7000	.9392	40.0
19.	A19	3.8750	.8224	40.0
20.	A20	3.9500	.7494	40.0
21.	A21	3.7750	.5768	40.0
22.	A22	3.7750	.8619	40.0
23.	A23	3.7000	.8829	40.0
24.	A24	3.6750	.7642	40.0
25.	A25	3.5000	.9058	40.0
26.	A26	3.4250	.9578	40.0
27.	A27	3.4750	1.0124	40.0
28.	A28	3.4000	.9282	40.0
29.	A29	3.6000	.9001	40.0
30.	A30	3.5750	.8130	40.0
31.	A31	3.7000	.7232	40.0
32.	A32	3.4000	.7779	40.0
33.	A33	3.5250	.7506	40.0
34.	A34	3.7250	.7157	40.0
35.	A35	3.5250	.7841	40.0
36.	A36	3.6250	.7742	40.0
37.	A37	3.5500	.8756	40.0
38.	A38	3.5500	.9323	40.0
39.	A39	3.7000	.9661	40.0
40.	A40	3.7000	.9115	40.0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
SCALE	148.5000	514.5128	22.6829	40

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	144.5000	509.0769	.1623	.9737
A2	144.6000	508.6564	.1784	.9736
A3	144.9750	499.0506	.5264	.9725
A4	144.5000	500.9744	.3522	.9732
A5	144.6750	498.4814	.4423	.9728
A6	144.5750	491.6353	.6293	.9722
A7	144.3250	497.0968	.5634	.9724
A8	144.5000	491.0256	.6579	.9720
A9	144.6500	488.6436	.6831	.9720
A10	144.6000	483.0667	.8645	.9712
A11	144.8250	503.6865	.3142	.9732
A12	144.8000	491.2410	.7096	.9719
A13	144.8500	486.2846	.7489	.9717
A14	144.9750	485.9737	.7185	.9718
A15	145.0000	482.8205	.7511	.9717
A16	144.3250	498.4301	.4899	.9726
A17	144.7500	490.9615	.6990	.9719
A18	144.8000	480.6256	.8015	.9714
A19	144.6250	485.7276	.7755	.9716
A20	144.5500	493.1256	.6257	.9722
A21	144.7250	508.7686	.2080	.9734
A22	144.7250	486.7686	.7099	.9718
A23	144.8000	480.5231	.8580	.9712
A24	144.8250	486.7635	.8056	.9715
A25	145.0000	479.2308	.8689	.9712
A26	145.0750	482.4814	.7395	.9717
A27	145.0250	478.6917	.7854	.9715
A28	145.1000	480.7077	.8094	.9714
A29	144.9000	483.6821	.7582	.9716
A30	144.9250	482.4301	.8799	.9712
A31	144.8000	494.3179	.6117	.9722
A32	145.1000	485.8872	.8171	.9715
A33	144.9750	485.7686	.8517	.9714
A34	144.7750	491.2558	.7169	.9719
A35	144.9750	484.3840	.8552	.9713
A36	144.8750	496.8301	.4950	.9727
A37	144.9500	481.6385	.8354	.9713
A38	144.9500	480.2538	.8171	.9714
A39	144.8000	481.0359	.7679	.9716
A40	144.8000	480.0615	.8418	.9713

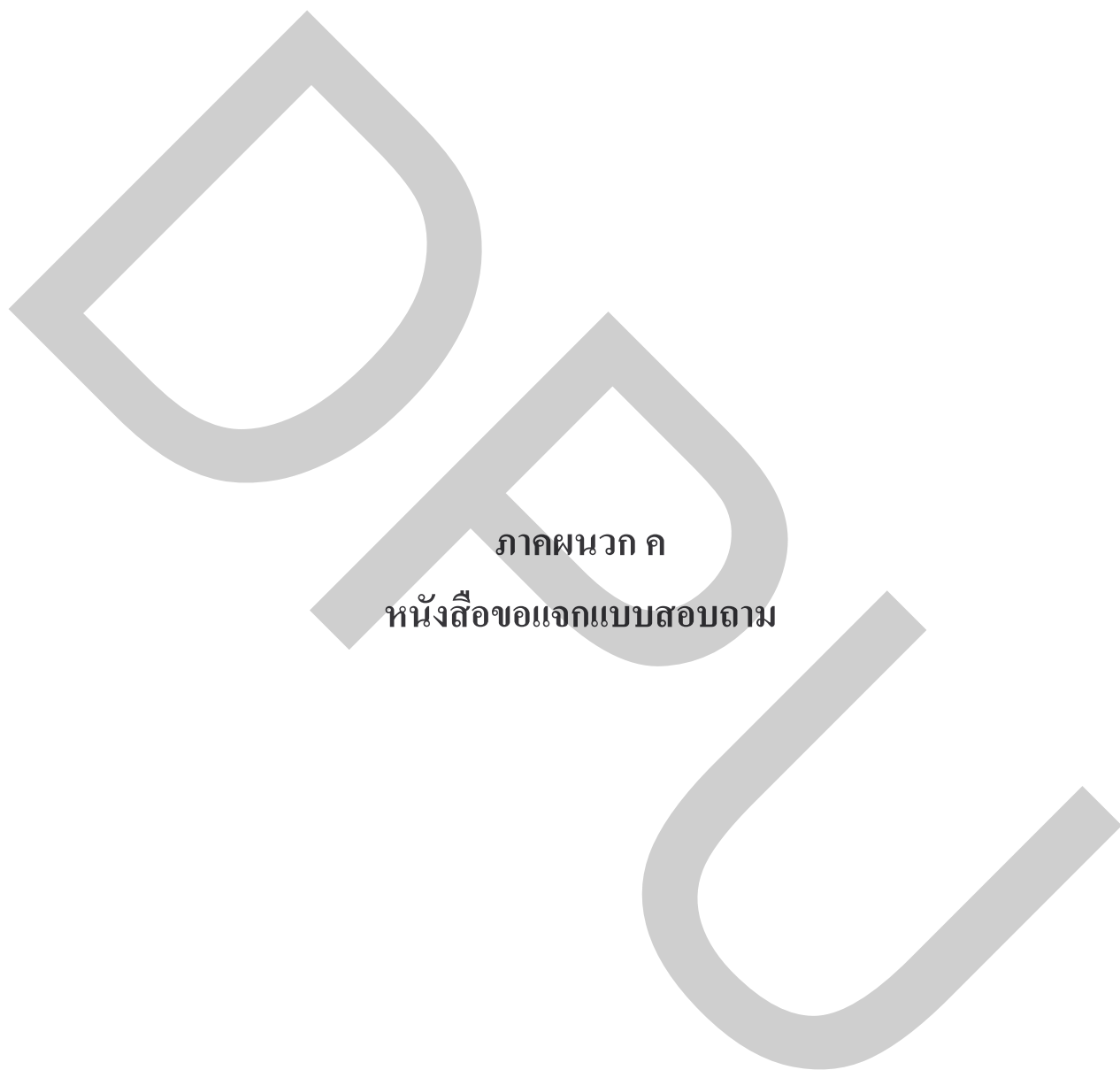
RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 40

Alpha = .9727

ภาคผนวก ค

หนังสือขอแจกแบบสอบถาม

DPU
Dhurakij Pundit University

Dhurakij Pundit University

๑๑๑๑-๑ ถนนประชาธิปไตย แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10110 โทร. (๐๒) ๒๕๕-๗๓๐๐ โทรสาร (๐๒) ๕๘๘-๕๗๐๑
110/1-4 Prachachuen Rd. Laksi Bangkok 10210 Tel.(662) 954-7300 Fax. (662) 589-9605-6 www.dpu.ac.th

วันที่รับ	๒๙	เมษายน	๒๕๕๒
เวลา	๑๖:๑๕		
วันที่	๑	พฤษภาคม	๕๕
เวลา	๑๕:๓๐		

ที่ มรป 0306(1)/04220

29 เมษายน 2552

ถึง ขอแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัชชาวนา

ด้วย นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา กำลังศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง"

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จึงขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลภายในโรงเรียนของท่าน ข้อมูลที่ได้มาจะใช้สำหรับการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

Intro of student
- 1. ชื่อ
- 1. วิชาที่เรียน
- 1. วิชาที่สอน
1. ชื่อ
1. ชื่อ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชีระจอน)

ทนายบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2954-7300-29 ต่อ 570

(นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ 081-858-5701)

- ๑๐/๒๖/๒๕๕๒

๑๕/๕/๕๒

ที่ ศษ 04007.123/ 346

โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต
ตู้ ปณ.35 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000

10 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คุณพรสวรรค์ วิษณุวงศ์

อ้างถึง หนังสือ ที่ นธบ 0306(1) /04220 ลงวันที่ 29 เมษายน 2552

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 29 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลของนางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลาง” ความละเอียดเห็นด้วยนั้น

โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต ได้ดำเนินการตอบแบบสอบถามดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว โดยแนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไชโย มีเชื้อ)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต

งานสารบรรณ

โทรศัพท์ 0 3468 6026

โทรสาร 0 3468 6026

DPU
Dhurakij Pundit University
มหาวิทยาลัยบูรพา

Dhurakij Pundit University

มหาวิทยาลัยบูรพา ถนนศรีนครินทร์ กรุงเทพฯ โทร. (02) 588-9600 โทรสาร (02) 588-9605
110/1-4 Prachachuen Rd., Laksi Bangkok 10210 Tel:(662) 954-7300 Fax: (662) 588-9605-6 www.dpu.ac.th

ที่ มธบ 0306(1)/04218

29 เมษายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายบุญส่ง สัมปวีตสกุล

ด้วย นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา จะทำ
การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน
ของโรงเรียนศึกษาศาสตร์ ในเขตภาคกลาง"

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาจึงได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีชอบ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติกรแทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2954-7300-29 ต่อ 570

(นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ 081-858-5701)

DHU
Dhurakij Pundit University
มหาวิทยาลัยบูรพา

Dhurakij Pundit University

มหาวิทยาลัยบูรพา ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 110
110/1-4 Prachachuen Rd, Laksa Bangkok 10210 Tel.(662) 954-7300 Fax. (662) 589-9605-6 www.dpu.ac.th

ที่ มธบ 0306(1)/04218

29 เมษายน 2552

เรื่อง ขอดำเนินการขอใบอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางบุศิ รุ่งสว่าง

ด้วย นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา จะทำ
การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง"

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาจึงมีมติพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ตรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าว จึงขอดำเนินการขอใบอนุเคราะห์จากท่านตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดาร์ซอน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2954-7300-29 ต่อ 570

(นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ 081-858-5701)

1307 00000000

DPU
Dulakij Prachuen
110/1-4 Prachuen Rd, Lakso Bangkok 10210 Tel.(662) 954-7300 Fax. (662) 529-5605-6 www.dpu.ac.th

Dulakij Prachuen University

มหาวิทยาลัย Dulakij Prachuen (ดลคจ) Dulakij Prachuen (ดลคจ) Dulakij Prachuen (ดลคจ) Dulakij Prachuen (ดลคจ)
110/1-4 Prachuen Rd, Lakso Bangkok 10210 Tel.(662) 954-7300 Fax. (662) 529-5605-6 www.dpu.ac.th

ที่ นธบ 0306(1)04218

29 เมษายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวจรูญศรี เชี่ยวพันธ์

ด้วย นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา จะทำ
การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน
ของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง"

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดำริชอบ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 0-2954-7300-29 ต่อ 570

(นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ 081-858-5701)

บันทึก
มหาวิทยาลัยสุรนารี

ที่ บว.0306(1)/

วันที่ 29 เมษายน 2552

จาก บัณฑิตวิทยาลัย
เรียน นางสาวสุรวิ สุณาลัย

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

ด้วย นางพรสวรรค์ วิมลวงษ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา จะทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง"

บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ คำวิชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2954-7300-29 ต่อ 570
(นางพรสวรรค์ วิมลวงษ์ 081-858-5701)

บันทึก
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ที่ บว.0306(1)/

วันที่ 29 เมษายน 2552

จาก บัณฑิตวิทยาลัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สันระวา คามคิมจุ

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

ด้วย นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษาศึกษา จะทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง"

บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นของท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ คำเรือบ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2954-7300-29 ต่อ 570

(นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ 081-858-5701)

ที่ นธบ. 0306(1)/

19 สิงหาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการ สอบปากเปล่าวิธานิพนธ์
 เรียบ รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิลาบุตร
 สิ่งทีส่งมาด้วย วิธานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษาซึ่งกำลังศึกษาตามหลักสูตรแผน ก. (แบบทำวิธานิพนธ์) ได้จัดทำวิธานิพนธ์เรื่อง "การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคกลาง" และได้ยื่นคำร้องขอสอบปากเปล่าวิธานิพนธ์ มหาวิทยาลัย ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิธานิพนธ์ดังนี้

1. อาจารย์ ดร. พิมพ์ใจ กิบาลสุข	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.กถา ทองขาว	กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิธานิพนธ์
3. อาจารย์โชติ แอ้มแสง	กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิธานิพนธ์ร่วม
4. รศ.ดร.สรชัย พิลาบุตร	กรรมการ

มหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีการสอบปากเปล่าวิธานิพนธ์ ในวันพฤหัสบดีที่ 20 สิงหาคม 2552 เวลา 11.00 น. ณ ห้อง 7201 ชั้น 2 อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นกรรมการ สอบปากเปล่าวิธานิพนธ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิดา จิตรน้อมรัตน์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.02-9547300-29 ต่อ 648 และ 592

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางพรสวรรค์ วิษณุวงศ์
วัน/เดือน / ปี เกิด	วันที่ 1 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2503
ตำแหน่งปัจจุบัน ที่ทำงาน	ครู อันดับ คศ.3 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัด กาญจนบุรี สังกัด สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปริญญาตรี (คศ.บ.) วิชาเอก โภชนาการชุมชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประวัติการรับราชการ รวมอายุราชการ (นับถึงเดือนมิถุนายน 2552) 27 ปี 2 เดือน	3 มิถุนายน 2525 ครู 2 ระดับ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน 1 ตุลาคม 2528 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน 1 มีนาคม 2549 อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน 1 ตุลาคม 2550 ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน
เกียรติประวัติ	<p>พ.ศ. 2540 รับรางวัลชมเชยครูดีเด่นระดับมัธยมศึกษา จาก สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอพนมทวน จ.กาญจนบุรี</p> <p>พ.ศ. 2541 รับรางวัลชนะเลิศ การพิจารณาคัดเลือกครูดีเด่นระดับมัธยมศึกษา จาก สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอพนมทวน จ.กาญจนบุรี</p> <p>พ.ศ. 2541 ได้รับรางวัลชมเชย ในฐานะเป็นครูผู้มีจรรยาบรรณยอดเยี่ยม จาก สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดกาญจนบุรี</p> <p>พ.ศ. 2541 รับรางวัลชนะเลิศ การพิจารณาคัดเลือกเป็นตัวแทนเพื่อรับ เข็มคุรุสดุดี จาก สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอพนมทวน จ.กาญจนบุรี</p> <p>พ.ศ. 2541 ได้รับ เข็มคุรุสดุดี ในฐานะเป็นครูผู้ประพฤติตนมีจรรยาบรรณยอดเยี่ยม จาก คุรุสภา</p> <p>พ.ศ. 2543 รับเกียรติบัตรเป็น ครูดีศรีเมืองกาญจนบุรี จาก สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดกาญจนบุรี</p> <p>พ.ศ. 2543 รับเกียรติบัตรเป็นข้าราชการตัวอย่าง ระดับจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 จาก สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดราชบุรี</p>